

KARADENİZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
GÜZEL SANATLAR EĞİTİMİ ANABİLİM DALI
MÜZİK EĞİTİMİ BİLİM DALI

MÜZİK ÖĞRETMENİ ADAYLARININ ÖZ YETERLİK İNANÇLARININ
VE MESLEĞE YÖNELİK TUTUMLARININ ÇEŞİTLİ DEĞİŞKENLERE
GÖRE İNCELENMESİ: KARADENİZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
ÖRNEĞİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Zeynep DEMİR

TRABZON

Ocak, 2018

KARADENİZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
GÜZEL SANATLAR EĞİTİMİ ANABİLİM DALI
MÜZİK EĞİTİMİ BİLİM DALI

MÜZİK ÖĞRETMENİ ADAYLARININ ÖZ YETERLİK İNANÇLARININ
VE MESLEĞE YÖNELİK TUTUMLARININ ÇEŞİTLİ DEĞİŞKENLERE
GÖRE İNCELENMESİ: KARADENİZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
ÖRNEĞİ

Zeynep DEMİR

Karadeniz Teknik Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü'nce Yüksek
Lisans Unvanı Verilmesi İçin Kabul Edilen Tezdir.

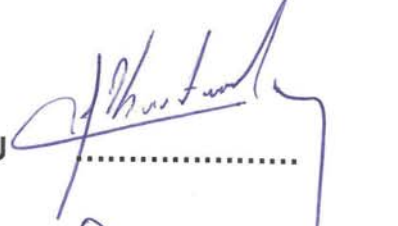
Tezin Danışmanı
Prof. Dr. M. Kayhan KURTULDU

TRABZON
Ocak, 2018

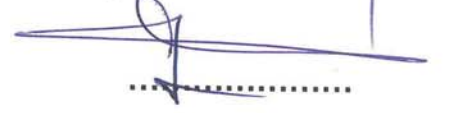
KTÜ Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü'ne

Bu çalışma jürimiz tarafından Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalında
YÜKSEK LİSANS tezi olarak kabul edilmiştir. 12 / 01 / 2018

Tez Danışmanı : Prof. Dr. M. Kayhan KURTULDU

Üye : Prof. Dr. Cahit AKSU

Üye : Prof. Dr. Ersan ÇİFTÇİ

Onay

Yukarıdaki imzaların adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

Prof. Dr. Nevzat YİĞİT
Enstitü Müdür V.

ETİK İLKE VE KURALLARA UYGUNLUK BEYANNAMESİ

Tezimin içerdiği yenilik ve sonuçları başka bir yerden almadığımı; çalışmamın hazırlık, veri toplama, analiz ve bilgilerin sunumu olmak üzere tüm aşamalardan bilimsel etik ilke ve kurallara uygun davrandığımı, tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada kullanılan her türlü kaynağa eksiksiz atıf yaptığımı ve bu kaynaklara kaynakçada yer verdiğimi, ayrıca bu çalışmanın Karadeniz Teknik Üniversitesi tarafından kullanılan “bilimsel intihal tespit programı”yla tarandığını ve hiçbir şekilde “intihal içermediğini” beyan ederim. Herhangi bir zamanda aksinin ortaya çıkması durumunda her türlü yasal sonuca razı olduğumu bildiririm.

Zeynep DEMİR

12 / 01 / 2018

ÖN SÖZ

Günümüzde nitelikli öğretmenlere duyulan ihtiyaç giderek artmaktadır. Öğretmen adaylarının mesleklerine yönelik öz yeterlik inancı ve mesleğe yönelik tutumları onların nitelikli olarak yetişmesindeki en önemli faktörlerdendir. Bu bağlamda çalışmada, öğretmen adaylarının öz yeterlik inançları ve mesleğe yönelik tutumları arasındaki ilişki ve bu iki yapı ile çeşitli değişkenler arasında manidar farklar bulunup bulunmadığının belirlenmesi amaçlanmıştır.

Çalışma boyunca danışmanlığımı üstlenen, değerli öneri ve katkılarıyla çalışmamın olgunlaşmasını sağlayan ve bana destek veren değerli Hocam Sayın Prof. Dr. M. Kayhan KURTULDU'ya içten teşekkürlerimi sunarım.

Çalışmamın tümünde yardımını hissettiğim, özellikle araştırma verilerinin toplanması ve analizi sürecinde desteğini esirgemeyen eşim Yalçın YILDIZ'a çok teşekkür ederim.

Hayatım boyunca her zaman yanımda olan ve bana sürekli destek veren anne ve babama da çok teşekkür ederim.

Ocak, 2018
Zeynep DEMİR

İÇİNDEKİLER

ÖN SÖZ.....	IV
İÇİNDEKİLER.....	V
ÖZET	VIII
ABSTRACT	X
TABLolar LİSTESİ.....	XII
ŞEKİLLER LİSTESİ.....	XIV
KISALTMALAR LİSTESİ.....	XV
1. GİRİŞ.....	1
1. 1. Araştırmanın Amacı.....	3
1. 1. 1. Araştırmanın Alt Amaçları	3
1. 2. Araştırmanın Gerekçesi ve Önemi.....	3
1. 3. Araştırmanın Sınırlılıkları	4
1. 4. Araştırmanın Varsayımları	4
1. 5. Tanımlar	5
2. LİTERATÜR TARAMASI.....	6
2. 1. Araştırmanın Kuramsal Çerçevesi	6
2. 1. 1. Öz Yeterlik Kavramı	6
2. 1. 2. Genel Öz Yeterlik.....	7
2. 1. 3. Duruma Özel Öz Yeterlik	8
2. 1. 4. Öz Yeterlik İnancının Kaynakları	9
2. 1. 5. Öz Yeterlik İnancının Davranışlar Üzerindeki Etkileri	9
2. 1. 6. Öğretmen Öz Yeterliği.....	12
2. 1. 7. Tutum	15
2. 1. 8. Tutum Kavramı	15
2. 1. 9. Tutumun Öğeleri	16
2. 1. 9. 1. Bilişsel Öğe	17
2. 1. 9. 2. Duyuşsal Öğe.....	17
2. 1. 9. 3. Davranışsal Öğe.....	17
2. 1. 10. Eğitimde Tutum.....	19
2. 2. Literatür Taramasının Sonucu	22

3. YÖNTEM	23
3. 1. Araştırma Modeli	23
3. 2. Çalışma Grubu	23
3. 3. Verilerin Toplanması.....	24
3. 3. 1. Veri Toplama Araçları	24
3. 3. 1. 1. Müzik Öğretmenliği Öz Yeterlik Ölçeği.....	25
3. 3. 1. 2. Müzik Öğretmenliği Mesleğine Yönelik Tutum Ölçeği	25
3. 3. 2. Veri Toplama süreci	26
3. 3. 2. 1. Araştırmanın Tasarlanması, Yürütülmesi ve Veri Toplama Süreci	26
3. 4. Verilerin Analizi.....	27
4. BULGULAR.....	29
4. 1. Müzik Öğretmeni Adaylarının Öz Yeterlik İnanç Düzeylerine Ait Bulgular	29
4. 2. Müzik Öğretmeni Adaylarının Mesleğe Yönelik Tutum Düzeyleri	30
4. 3. Müzik Öğretmeni Adaylarının Öz Yeterlik İnanç Düzeyleri ile Mesleğe Yönelik Tutumları Arasındaki İlişkiye Ait Bulgular	30
4. 4. Müzik Öğretmen Adayları Öz Yeterlik İnanç Seviyeleri Mesleğe Yönelik Tutumları ile Çalışmanın Bağımsız Değişkenleri Arasında İlişkiye Ait Bulgular	31
4. 4. 1. Müzik Öğretmen Adayları Öz Yeterlik İnanç Seviyeleri ile Bağımsız Değişkenler Arasındaki İlişkiye Dönük Bulgular	31
4. 4. 2. Müzik Öğretmeni Adaylarının Mesleğe Yönelik Tutum Puanları ile Bağımsız Değişkenler Arasındaki İlişkiye Dönük Bulgular	33
5. TARTIŞMA	36
5. 1. Müzik Öğretmeni Adaylarının Öz Yeterlik İnanç Düzeylerine Ait Bulgulara Yönelik Tartışma.....	36
5. 2. Müzik Öğretmen Adaylarının Tutum Puanlarına Ait Bulgulara Yönelik Tartışma	37
5. 3. Müzik Öğretmen Adaylarının Öz Yeterlik İnanç Düzeyleri ile Mesleğe Yönelik Tutumları Arasındaki İlişkiye Ait Bulgulara Yönelik Tartışma	38
5. 4. Müzik Öğretmen Adaylarının Öz Yeterlik Seviyeleri ve Mesleğe Yönelik Tutumları ile Çalışmadaki Bağımsız Değişkenlere Yönelik Bulgular Yönelik İçin Tartışma	38

5. 4. 1. Müzik Öğretmeni Adaylarının Öz Yeterlik İnanç Düzeyleri ile Bağımsız Değişkenler Arasındaki İlişkilerin İncelenmesine Dönük Bulgulara Yönelik Tartışma	39
5. 4. 2. Müzik Öğretmeni Adaylarının Mesleğe Yönelik Tutumları ile Bağımsız Değişkenler Arasındaki İlişkilerin İncelenmesine Dönük Bulgulara Yönelik Tartışma	40
6. SONUÇLAR VE ÖNERİLER	42
6. 1. Sonuçlar	42
6. 2. Öneriler	43
6. 2. 1. Araştırma Sonuçlarına Dayalı Öneriler	43
6. 2. 2. İleride Yapılabilecek Araştırmalara Yönelik Öneriler.....	45
7. KAYNAKLAR	47
8. EKLER	55
9. ÖZ GEÇMİŞ VE İLETİŞİM BİLGİLERİ.....	58

ÖZET

Müzik Öğretmeni Adaylarının Öz Yeterlik İnançlarının ve Mesleğe Yönelik Tutumlarının Çeşitli Değişkenlere Göre İncelenmesi: Karadeniz Teknik Üniversitesi Örneği

Öğretmen adaylarının öz yeterlik inancı ve mesleğe yönelik tutumları onların akademik ve mesleki hayatları açısından önem arz etmektedir. Bu bağlamda müzik öğretmeni adaylarının sahip olacakları öz yeterlik inancı ve mesleğe yönelik tutumları mesleki hayatlarını doğrudan etkileyebilecektir. Bu bilgiler ekseninde çalışmada, müzik öğretmeni adaylarının öz yeterlik inanç düzeyleri ve mesleğe yönelik tutum puanlarının tespiti, aralarındaki ilişkinin incelenmesi ve bu iki değişkenin çeşitli bağımsız değişkenlere göre incelenmesi amaçlanmıştır.

Araştırmada nicel araştırma yöntemi benimsenmiştir. Araştırmanın verileri 2015-2016 eğitim-öğretim yılı güze döneminde Karadeniz Teknik Üniversitesi Müzik Öğretmenliği programında öğrenim gören toplam 165 öğretmen adayından toplanmıştır. Öğretmen adaylarının öz yeterlik inançlarını belirlemek için müzik öğretmeni adayı öz yeterlik ölçeği (Kurtuldu, 2009), mesleğe yönelik tutumlarını belirlemek için ise müzik öğretmenliği mesleğine yönelik tutum ölçeği (Tufan ve Güdek, 2008) kullanılmıştır. Elde edilen verilerin analizinde nicel yaklaşım benimsenmiş olup analiz işlemi SPSS 17,0 yazılımı kullanılmıştır.

Öz yeterlik inançları ile ilgili veriler incelendiğinde; müzik öğretmeni adaylarının öz yeterlik inançlarının yüksek bir düzeyi yansıttığı, ölçeğin tüm alt boyutlarının da bu sonucu desteklediği görülmüştür. Mesleğe yönelik tutum ile ilgili veriler incelendiğinde, müzik öğretmeni adaylarının tutumlarının olumlu yönde olduğu, tutum ölçeğinin alt boyutlarının da bu sonucu desteklediği görülmüştür. Öğretmen adaylarının öz yeterlik inançları ve mesleğe yönelik tutumları arasındaki ilişki incelendiğinde öz yeterlik inançları ile mesleğe yönelik tutum arasında yüksek düzeyde bir ilişki tespit edilmiştir. Öz yeterlik inançları bağımsız değişkenler açısından incelendiğinde; öz yeterlik inançlarının, sınıf, cinsiyet, mezun olunan lise türü değişkenlerine yönelik olarak anlamlı olarak farklılaşmadığı; müzik öğretmeni olup olmama isteği, akademisyen olup olmama isteği ve okunan bölümü kendi isteğiyle seçip seçmeme değişkenlerine yönelik olarak ise anlamlı olarak farklılaştığı tespit edilmiştir. Mesleğe yönelik tutum bağımsız değişkenler açısından incelendiğinde, sınıf değişkenine yönelik olarak anlamlı olarak farklılaşmadığı; cinsiyet, mezun olunan lise, müzik öğretmeni olup olmama isteği, akademisyen olup olmama isteği ve okunan bölümü

kendi isteğiyle seçip seçmeme değişkenlerine yönelik olarak ise anlamlı olarak farklılaştığı tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Öz Yeterlik İnancı, Tutum, Müzik Öğretmeni Adayları, Müzik Öğretimi.

ABSTRACT

Examining of Self-Efficacy Beliefs and Attitudes Towards the Profession of Preservice Music Teachers by a Variety of Variables: Example of Karadeniz Technical University

The self-efficacy belief and attitudes towards the profession of the pre-service teachers are important in terms of their academic and professional lives. In this sense, the self-efficacy belief and attitudes towards the profession of the pre-service music teachers might affect their professional lives. In accordance with these details, to determine the levels of self-efficacy belief and the points of attitudes, to examine the relation between these two and to examine it in terms of several independent variables are aimed in this study.

The quantitative investigation method is adopted in this research. The data of the research has been obtained from 165 students studying in the department of music education of the Karadeniz Technical University in the autumn term of the 2015-2016 academic year. The scale of the self-efficacy of a pre-service music teacher (Kurtuldu, 2009) was used to determine the self-efficacy beliefs of the pre-service teachers, and the scale of attitudes towards the profession (Tufan and Güdek, 2008) was used to determine their attitudes towards the profession. The quantitative approach has been adopted in analyzing the data obtained and the SPSS 17,0 software has been used in the analyzing process.

When the data about their self-efficacy beliefs was examined, it was seen that the general efficacy beliefs of the pre-service music teachers in music education were high and all sub dimensions of the scale supported this result. When the data about attitudes toward the profession was examined, it was seen that the attitudes of the music teachers candidates are in the positive direction and the subscales of the attitude scale support this result.

When the relationship between self-efficacy beliefs and attitudes toward the profession of the pre-service music teachers was examined, there was a high level of relationship between self-efficacy beliefs and attitudes towards the profession.

When the self-efficacy beliefs were examined in terms of the independent variables, it was identified that there was not significant difference between self-efficacy and the factors of class, sex and high school type, and that there was a significant difference between it and the factors that whether he/she chose willingly, whether he/she wanted to

be a music teacher or academician. When the attitudes toward the profession of the pre-service music teachers were examined in terms of the independent variables, it was identified that there was not significant difference between attitudes toward the profession and the factor of class. But significant differences were identified in the factors of sex, high school type, whether he/she chose willingly, whether he/she wanted to be a music teacher or academician.

Keywords: Self-Efficacy Beliefs, Attitude, Pre-service Music Teachers, Teaching Music.

TABLolar LİSTESİ

<u>Tablo No</u>	<u>Tablo Adı</u>	<u>Sayfa No</u>
1.	Öz Yeterlik İnançlarının Bireyin Davranışlarına Olan Etkileri	12
2.	Öğretmen Olacak Bireylerin Öz-Yeterlik İnançlarının Akademik Davranışlarına Olan Etkileri.....	14
3.	Örneklemin Demografik Değerleri	23
4.	Müzik Öğretmenliği Öz Yeterlik Ölçeği Alt Faktörleri	25
5.	Müzik Öğretmenliği Mesleğine Yönelik Tutum Ölçeği Alt Faktörleri.....	26
6.	Verilerin Çarpıklık Basıklık Değerleri	27
7.	Müzik Öğretmeni Adaylarının Öz Yeterlik İnanç Puanları	29
8.	Müzik Öğretmeni Adaylarının Mesleğe Yönelik Tutum Puanları	30
9.	Öz Yeterlik İnançları ile Mesleğe Yönelik Tutum Arasındaki İlişkinin İncelenmesine Yönelik Korelasyon Analizi.....	30
10.	Sınıfa Göre Öz Yeterlik İnançlarının ANOVA ile Karşılaştırılması.....	31
11.	Cinsiyete Göre Öz Yeterlik İnançlarının t-Testi ile Karşılaştırılması	31
12.	Mezun Olunan Lise Türüne Göre Öz Yeterlik İnançlarının t-Testi ile Karşılaştırılması.....	32
13.	Müzik Öğretmeni Olup Olmama İsteğine Göre Öz Yeterlik İnançlarının t-Testi ile Karşılaştırılması.....	32
14.	Akademisyen Olup Olmama İsteğine Göre Öz Yeterlik İnançlarının t-Testi ile Karşılaştırılması.....	32
15.	Okunulan Bölümü Kendi İsteğiyle Seçme Durumuna Göre Öz Yeterlik İnançlarının t-Testi ile Karşılaştırılması.....	33
16.	Sınıfa Göre Tutum Puanlarının ANOVA ile Karşılaştırılması	33
17.	Cinsiyete Göre Tutum Puanlarının t-Testi ile Karşılaştırılması.....	34
18.	Mezun Olunan Liseye Göre Tutum Puanlarının t-Testi ile Karşılaştırılması	34
19.	Öğretmen Olup Olmama İsteğine Göre Tutum Puanlarının t-Testi ile Karşılaştırılması	34

20. Akademisyen Olup Olmama İsteğine Göre Tutum Puanlarının t-Testi ile Karşılaştırılması35
21. Okunulan Bölümü Kendi İsteğiyle Seçip Seçmemeye Göre Tutum Puanlarının t-Testi ile Karşılaştırılması35

ŞEKİLLER LİSTESİ

<u>Şekil No</u>	<u>Şekil Adı</u>	<u>Sayfa No</u>
1.	Basit bir tutum ve davranış ilişkisi.....	15
2.	Tutum, ortam ve davranış ilişkisi	18

KISALTMALAR LİSTESİ

- AFA** : Açımlayıcı Faktör Analizi
Akt : Aktaran
DFA : Doğrulayıcı Faktör Analizi
f : Frekans
GSL : Güzel Sanatlar Lisesi
KMO : Kaiser–Meyer–Olkin
KPSS : Kamu Personeli Seçme Sınavı
MEB : Milli Eğitim Bakanlığı
N : Veri sayısı
p : Anlamlılık Düzeyi
r : Korelasyon katsayısı
Sd : Serbestlik derecesi
SPSS : Sosyal Bilimler için İstatistik Paketi (Statistical Package for Social Sciences)
SS : Standart sapma
 \bar{X} : Aritmetik ortalama

1. GİRİŞ

Kişi ve toplumların gelişmesinde eğitimin önemi büyüktür. Eğitim sisteminin vazgeçilmez ögesi olan öğretmenler, “öğrenmeye kılavuzluk yapan bireyler” olarak tanımlanmakta ve bireyde kalıcı davranış değişikliği oluşturmak amacıyla uğraş vermektedirler. Eğitim sisteminin etkililiği, o sistemi hayata geçirip uygulayan öğretmenlerin etkililiği ile paraleldir. Etkili bir öğretmende bir takım mesleki nitelikler bulunmalıdır. Bunlar, genel olarak, konu alanı bilgisi ve mesleki yeterlilik ve becerilerdir. Ancak toplumda ve dünyada değişim devam ettiği sürece öğretmenlerin görev ve sorumluluklarının da değişmesi beklenen bir durumdur. Öğretmenlerin meslekleriyle ilgili sorumluluklarını gerçekleştirmeleri onların daha iyi eğitim almalarının ve donanımlı olmalarına ilaveten ve sorumlulukları gerçekleştirebileceklerine dair inançlarıyla da sıkı ilişki içerisinde (Millî Eğitim Bakanlığı [MEB], 2004).

Bugün eğitim alanında kullanılan temel teorik yapılardan ikisi öz yeterlik inançları ve tutumdur. Literatürde bu iki kavramın birbirleriyle ve çeşitli değişkenlerle olan ilişkisinin incelendiği birçok çalışma bulunmaktadır (Akbaş ve Çelikkaleli, 2006; Çakır, 2005; Çakır, Kan ve Sünbül, 2006; Çapri ve Çelikkaleli, 2008; Demirtaş, Cömert ve Özer, 2011; Saracaloğlu, Yenice ve Özden, 2012).

Öğretmenliğe adım atacak bireylerin kendilerini bilişsel ve sosyal açılarından algılayış biçimleri meslek hayatları süresince etkin eğitim hizmeti vermeleri açısından ve aynı zamanda bu süreçte karşı karşıya kaldıkları zorluklar ile mücadele edebilmeleri bakımından son derece önemlidir. Öğretmenliğe hazırlanan bireylerin kendilerini mesleki açıdan yeterli görme durumları günümüzde en çok tartışılan konular arasında yer almakta olup bu durumu ifade etmek için de “öz yeterlik inancı” veya “öz yeterlik algısı” terimlerinin kullanımı yaygınlık kazanmıştır. (Özdemir, 2008).

Yeterlik inancı, Bandura tarafından “Sosyal Öğrenme Teorisi”nde öne çıkarılmış temel kavramlar arasında yer almaktadır. Öz yeterlik kişilerin olası durumlarla baş edebilmek için gereken eylemleri ne düzeyde yapabildiklerine dair yargıları ile alakalı olup bu yargılar uygulanacak olan etkinliklerin ve çevresel düzenlemelerin seçimi üzerinde etkili olmaktadır. Öz yeterlik inancı ayrıca kişilerin bir sorun ile veya hoş olmayan deneyimler karşı karşıya kaldıklarında bunları çözmeye ne derecede istekli olacaklarını ve bu durumlarla karşı karşıya kalabilecekleri süreyi de belirler (Bıkmaz, 2002). Dolayısıyla da güçlü yeterlik beklentisi kişilerin daha aktif olmalarını ve bu bağlamda da daha fazla çaba göstermelerini sağlayacaktır (Aypay, 2010).

Öz yeterlik algıları eğitim-öğretim sırasında da bazı yeterlik ve davranışların ne şekilde anlamlandırıldığına dair önemli bilgiler verebilmektedir. Öğretmen adaylarının öz yeterlik inancı etkili öğretimi yerine getirmelerinde ve öğretim sırasında karşı karşıya kaldıkları sorunlarla baş etmelerinde son derece önemli bir rol üstlenmektedir (Özdemir, 2008).

Öğretmenlik mesleğine dair öz yeterlik inancı bilhassa son dönemlerde daha da önemli hale gelen ve üzerinde çok sayıda araştırma yapılan konular arasında yer almaktadır. Herhangi bir konuyla ilgili yüksek derecede öz yeterlik inancı olanlar daha başarılı olmakta ve daha kısa sürede sonuca ulaşmaktadırlar (Kiremit, 2006).

Nitelikli bireylerin yetişmesi nitelikli ve mesleğine dair olumlu tutumlara sahip olan öğretmenlerin yetişmesi ile gerçekleşebilir. Bu bağlamda günümüzde öğretmen adaylarının sahip olmaları gereken özelliklerin içerisinde mesleğe dair olumlu tutumların da belirtilmesi gerekir.

Tutum kavramı genellikle kişinin etrafındaki bir durum veya objeye yönelik tepki durumudur. Kısaca kişinin herhangi bir durumla karşılaştığında sergilemesi beklenen davranış şeklidir (İnceoğlu, 2011, s. 16).

Genel olarak bakılacak olursa tutum davranış bilimlerinin temel kavramları arasında yer almaktadır. Davranış bilimlerinin çıkış noktasında insanın, insan davranışlarının sorgulanması yer almaktadır. Bu husus göz önünde bulundurulduğunda tutum kavramının önemi daha da iyi anlaşılacaktır. Şayet tutum genel anlamda kişinin bir olay veya olguyla karşılaşmasında muhtemel bir davranış şekli gerçekleştirme yatkınlığı olarak değerlendirilirse insanın tüm davranışlarının özünde tutum kavramının olduğunun da kabullenilmesi gerekir (İnceoğlu, 2010, s. 5). Buna göre; eğitim alanında mesleğe yönelik geliştirilen tutumlar öğretmen ve öğretmen adaylarının davranışlarının kaynağı olarak görülebilir.

Öğretmen tutumları, inançları ve sınıf içi davranışları öğrencilerin yetiştirilmesinde ve akademik başarılarında çok büyük etkiye sahiptir. Aynı zamanda tutum, inançlar ve davranışlar arasında ciddi bir ilişki söz konusudur (Taşkın, Cantürk ve Öngel, 2005). Dolayısıyla da öğretmenlerin öz yeterlik inançlarının öğretmenlik mesleğine dair tutumları üzerinde etkili olması beklenir. Belirtilen hedef ve algılara sahip olan öğretmenler tarafından eğitim-öğretim süreci yürütülmediği müddetçe eğitimden beklenen sonucun elde edilmesi de pek mümkün değildir (Sünbül, 2001).

Öz yeterlik inancı ve mesleğe yönelik tutum, öğretmen adaylarının nitelikli olarak yetişmesinde ve davranışlarının şekillenmesinde etkili olan önemli faktörler arasında yer almakta olup öğretmen adaylarının belirtilen bu kavramlar göz önünde bulundurularak eğitim sürecinin planlanması süreci ve öğrenme çıktılarına pozitif olarak etkileyecektir.

Bunun yanı sıra öz-yeterlik inancı ve mesleğe yönelik tutum üzerine yapılacak olan araştırmaların sürecin planlanmasına katkı sağlayacağı düşünölmektedir. Müzik öğretmenliğinin müziği öğretmenin yanı sıra öğrenciyi güzele ve iyi ahlaka yönlendirme amacının da bulunduğu bilinmektedir, bu yüzden nitelikli olarak yetişmiş müzik öğretmeni adaylarının varlığı yakın ve uzak vadede birçok olumlu amaca hizmet edecektir. Bu araştırmanın amacı, müzik öğretmenliğine adım atacak olan adaylarının öz-yeterlik inançlarını, müzik öğretmenliği mesleğine yönelik tutumlarını ve bu değişkenler arasında ilişki olup olmadığını tespit etmek, ayrıca bu iki değişkenin çeşitli bağımsız değişkenlere yönelik olarak incelenmesidir.

1. 1. Araştırmanın Amacı

Araştırmada müzik öğretmen adaylarının öz-yeterlik inancı düzeylerinin ve müzik öğretmenliği mesleğine yönelik tutum düzeylerinin tespit edilmesi ve karşılaştırılması amaçlanmıştır.

1. 1. 1. Araştırmanın Alt Amaçları

1. Müzik öğretmeni adaylarının öz yeterlik inanç düzeyinin incelenmesi.
2. Müzik öğretmeni adaylarının mesleğe ilişkin tutumlarının incelenmesi.
3. Müzik öğretmeni adaylarının öz yeterlik düzeyleriyle mesleğe ilişkin tutumları arasında ilişki olup olmadığının incelenmesi.
4. Müzik öğretmeni adaylarının öz yeterlik düzeyleri ve mesleğe ilişkin tutumlarıyla bağımsız değişkenler arasında anlamlı farkların var olup olmadığının incelenmesi.

1. 2. Araştırmanın Gerekçesi ve Önemi

Günümüz eğitim-öğretim anlayışına göre; tüm öğretmen adayları gibi müzik öğretmeni adaylarının da müzik eğitimi ve öğretimine yönelik öz yeterlik inançlarının iyi bir düzeyde olması beklenir. Eğitimde öz yeterlik inancının belirlenmesi üzerine araştırmalar gerçekleştirilerek eğitim-öğretim alanlarında öz yeterlik düzeylerine dair oldukça son derece önemli bilgiler edinilebilir ki bu sayede de öğretmen ve öğretmen adaylarının mesleki eğitimlerine yönelik de gerekli planlamalar ve düzenlemeler yapılabilir (Yılmaz, Köseoğlu, Gerçek ve Soran, 2004).

Öz yeterlik alanındaki çalışmalar incelendiği takdirde araştırmaların ağırlıklı olarak psikoloji, sağlık ve eğitim alanında yapıldığı ancak güzel sanatlar eğitiminin önemli bir dalı olan müzik eğitimi alanında yapılan araştırmaların çok az sayıda olduğu görölmektedir.

Literatür incelendiğinde müzik öğretmeni adaylarının mesleğe yönelik tutumları ile öz yeterlik inançlarının karşılaştırılmasını içeren çalışmaların oldukça az sayıda olduğu tespit edilmiştir. Bu durum, müzik eğitimi alanındaki eksikliklerden birisi olarak görülmekte olup bunlar dikkate alındığında yapılan araştırma ülkemizdeki müzik öğretmeni adaylarının öz yeterlik düzeylerinin ve mesleklerine ilişkin tutum düzeylerinin belirlenmesi, karşılaştırılması ve bazı değişkenlere göre incelenmesi açısından da önem arz etmektedir. Çalışma ülkemizdeki müzik öğretmeni adaylarının, öz yeterlik inançlarını ve mesleğe yönelik tutumlarını akademisyen olup olmama isteği değişkenine yönelik inceleyen ilk çalışma olması bakımında da önem arz etmektedir. Müzik öğretmeni adaylarının öz yeterlik inançlarıyla mesleğe yönelik tutumları onların müzik eğitimi ve öğretimi alanındaki yeterlik düzeylerini ve mesleki niteliklerini doğrudan etkileyecektir. Tüm bu hususlar dikkate alındığında bu çalışmanın müzik eğitimi ve öğretimi sürecinin planlanmasına pozitif manada katkıda bulunacağı ve eğitimsel sorunların çözümüne yardımcı olacağı düşünülmektedir.

1. 3. Araştırmanın Sınırlılıkları

1. Araştırma Karadeniz Teknik Üniversitesi Fatih Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Müzik Öğretmenliği Anabilim Dalı öğrencileri ile sınırlıdır.
2. Araştırmada kullanılmakta olan "müzik öğretmeni adayı" kavramı müzik öğretmenliği bölümünde okuyan öğrencileri ifade etmek için kullanılmaktadır.
3. Araştırmada kullanılan veri toplama araçları "Müzik öğretmeni Adayları Öz Yeterlik Ölçeği" ve "Müzik Öğretmenliği Mesleğine Yönelik Tutum Ölçeği" ile sınırlıdır.
4. Araştırmanın verilerinin analizi "SPSS 17.0" programıyla sınırlıdır.

1. 4. Araştırmanın Varsayımları

1. Katılımcıların kullanılan ölçme araçlarını samimi bir şekilde cevapladıkları varsayılmıştır.
2. Seçilen araştırma modelinin araştırmanın amacına uygun olduğu varsayılmıştır.
3. Kullanılan ölçme araçlarının çalışmanın deseni ve amacı için uygun ölçme araçları olduğu varsayılmıştır.

1. 5. Tanımlar

Literatürde öz yeterlik inancı ve tutum için birbirleriyle uyumlu olan tanımlamalar mevcuttur. Bu araştırmada araştırmanın yapısına uygun görölen aşağıdaki tanımlar kabul edilmiştir.

Öz Yeterlik İnancı: Kişinin önceden belirlenmiş olan hedefi gerçekteştirmek amacıyla yapması gereken işleri organize edebilmesine, yerine getirebilmesine ve aynı zamanda sahip olduğu becerileri kullanıp kullanamayacağına ilişkin yeterliğine olan inancını tanımlayan kavramdır (Bandura, 1997).

Tutum: Nesnelere, insanlar ve olaylara dair olumlu veya olumsuz değerleme ifadesi olup insanların bir şey hakkında ne hissettikleri anlamına gelir (Robbins, 1994).

2. LİTERATÜR TARAMASI

2. 1. Araştırmanın Kuramsal Çerçevesi

Araştırmanın bu kısmında çalışmanın kuramsal temelleri ortaya konulmuş olup bu bağlamda çalışmanın dayanmakta olduğu temeller konuyla ilgili yapılan çalışmalar taranıp harmanlanmak suretiyle açıklanmaya çalışılmıştır.

2. 1. 1. Öz Yeterlik Kavramı

Öz-yeterlik, Bandura (1986) tarafından bulunan “Sosyal Öğrenme Kuramı”nın ana kavramlarından biridir. Sosyal Öğrenme Kuramı bireylerin sahip oldukları becerilerini etkin olarak kullanabilmeleri için öncelikli olarak kendilerini bu alanda güvende hissetmeleri gerektiğini ileri sürmektedir (Bandura, 1977).

Bandura (1997) öz yeterliğin davranışların ortaya çıkmasında önemli rol oynayan kavramlardan birisi olduğunu ve kişinin bir performans sergileyebilmek adına gereken faaliyetleri düzenleyip başarılı olacak şekilde gerçekleştirme kapasitesine dair kendine dair yargısı olduğunu belirtmiştir. Öz yeterlik üzerine yapılan çalışmalarda “öz yeterlik algısı”, “öz yeterlik inancı” veya “öz yeterlik yargısı” kavramlarının kullanıldığı görülmektedir. Yapmış olduğumuz bu çalışmada “öz yeterlik inancı” ifadesi kullanılmıştır.

Gist ve Mitchell'e (1992) göre öz yeterlik, Bandura'nın geliştirdiği bir kavram olan sosyal biliş kuramının önemli ve kavramın temelini oluşturan kavramlarından biridir. Öz yeterlik kavramı, bireylerin kendilerinde bulunan bilgi ve becerileri etkin bir şekilde kullanmaları amacıyla ilk olarak bununla bağlantılı alandaki bireysel yeterliklerine karşı güven içerisinde olmaları gerekliliğini ifade eder. Öz yeterlik kavramı için farklı araştırmacılar tarafından birçok tanım yapılmıştır. Bunlardan bazıları şu şekildedir:

Öz yeterlik kişinin farklı durumlar ile baş etme, belirli bir faaliyeti gerçekleştirme kabiliyet ve kapasitesine dair kendini algılamasını, kendine olan inancını ve kendi yargısını ifade eder (Senemoğlu, 2003'den akt., Duman, 2007, s. 5).

Öz yeterlik kabiliyetli olma ile değil bireyin kendi kaynaklarına, potansiyeline güvenmesiyle ilişkilidir. Bu bağlamda da bir eylemin planlanması, eylem için gereken becerilerin fark edilmesi, toplanması ve karşı karşıya kalınan zorlu durumlarla beraber olan kazanımların da göz önünde bulundurulması neticesinde ortaya çıkan güdülenme seviyesi gibi unsurları içermektedir (Yıldırım ve İlhan, 2010). Farklı bir ifadeyle öz yeterlik kişinin belirli bir performans ortaya koyabilmek adına gereken faaliyetleri organize

edebilme ve neticede de bu performansı başarı olarak gerçekleştirme becerisine yönelik yargısını ifade eder (Aksoy ve Diken, 2009).

Öz yeterlik kişinin, karşı karşıya kalacağı zorlu durumlar ile baş edebilme konusunda ne düzeyde başarılı olabileceğine dair kendine ilişkin yargısıdır (Kiremit, 2006). Öz yeterlik kavramı kişinin becerilere sahip olup olmadığını değil bu becerileri kullanıp kullanamayacağına ilişkin inancını tanımlayan bir kavramdır (Bandura, 1997). Bir başka deyişle öz yeterlik kişinin sahip olduğu beceri veya kapasitesini değil, sahip olduğu beceri veya kapasite ile geliştirdiği inançları tanımlar (Evers, Brouwers ve Tomic, 2002).

Öz yeterlik kavramının ne olduğu üzerinde vurgular yapılması oldukça önemlidir. Kavramın tanımının daha detaylı şekilde yapılabilmesi için yapının boyutlarının da incelenmesi gereklidir. Bu amaçla aşağıda öz yeterlik kavramının boyutları üzerinde durulmuştur.

Öz yeterliğin "büyüklük", "güç" ve "genelleme" olmak üzere 3 boyutu söz konusu olup bunlar aşağıda kısaca açıklanmıştır (Gist, 1987'den akt., Bolat, 2011, s. 7).

1. Büyüklük: Kişinin yapabileceğine inandığı işin zorluk derecesini ifade etmektedir
2. Güç: Büyüklük ile ilgili inancın güçlü ya da zayıf olduğunu tanımlar
3. Genellik: Genellik beklentinin çeşitli durumlarda ne ölçüde yaygın olduğu ile ilgilidir.

Bir müzik öğretmeni adayının yapabileceğine inandığı müzik öğretmenliği mesleğinin zorluk derecesi öz yeterlik kavramı boyutlarından büyüklüğe, onun müzik öğretmenliği yapabilmeye olan inancının güçlü ya da zayıf olması bu boyutlardan güce, müzik öğretmeni adayının öğretmenlik mesleğinde karşı karşıya kalabileceği tüm durumlarda (olumlu, olumsuz) gösterebileceği inancın genellenebilmesi de genelliğe örnek olarak verilebilir (Yıldız, 2013).

Öz yeterlik inancı, genel öz yeterlik ve duruma özel öz yeterlik olarak incelenebilir (Işık, 2001).

Aşağıda genel öz yeterlik ve duruma özel öz yeterlik inancı kavramları açıklanmaya çalışılmıştır.

2. 1. 2. Genel Öz Yeterlik

Bandura, (1997) kişilerin belirli bir konuya dair yetenek algılarına yönelik değerlendirmelerinin benze konulardaki değerlendirmelerine genelleşebileceğini ifade etmektedir. Öz yeterliğin genelleşebileceğine dair fikirler ileride öz-yeterlik kavramından ortaya çıkan ve genel öz yeterlik olarak adlandırılan yeni bir kavramın ortaya çıkmasına neden olmuştur (Scherbaum, Cohen-Charash ve Kern, 2006).

Literatürde öz yeterlik inancının daha çok kişisel özelliklere dönük yönü olan genel öz yeterlik yönü ile ilgilenen birçok araştırmacı bulunmaktadır (Erez ve Judge, 2001; Judge ve Bono, 2001; Judge, Van Vianen ve De Pater, 2004; Luszczynska, Gutiérrez-Doña ve Schwarzer, 2005; Rimm ve Jerusalem, 1999; Scholz ve Schwarzer, 2005).

Genel öz yeterlik bireyin zorlu ve stresli olaylar ile başa çıkamadaki yeterlik inancıdır (Scholz ve Schwarzer, 2005). Ayrıca bir bireyin birçok alanda karşı karşıya kaldığı ve mücadele etmesi zor olan veya alışık olmadığı yeni durumlar karşısında genel güveni şeklinde de ifade edilmektedir (Scholz, Doña, Sudve ve Schwarzer, 2002). Bireyin daha önce yaşamış olduğu başarı/başarısızlık o kişinin genel öz yeterlik inancını meydana getirir (Chen, Gully ve Eden, 2004).

2. 1. 3. Duruma Özel Öz Yeterlik

Duruma özel yeterlik inancı bireyin belli özel durumlara yönelik yeterlik inancı olarak tanımlanabilir. Duruma özel yeterlik iki başlık altında incelenebilir (Bolat, 2011, s. 6).

Göreve özel yeterlikte öz yeterlik inancı belirli bir görevle ilişkilendirilmiştir. Örnek verecek olursak; bir aritmetik problemle karşılaşan kişinin matematiksel kabiliyetini, kalabalık karşısında konuşma yapacak olanların sözel becerilerini, yeni bir alana yatırımda bulunması gereken yöneticilerin geleceği öngörebilme kabiliyetlerini değerlendirmeleri gerekir. Kısacası, bu inançların görevler özelinde incelenmesi gereklidir. Bu düzeyde incelenen inanç "göreve özel yeterlik inancı" olarak adlandırılmaktadır (Işık, 2001).

Araştırmalar özel ve genel yeterlik inançlarının performans açısından önem taşıdığını göstermektedir (Colquitt ve Simmering, 1998; Ford, Smith, Weissbein, Gully ve Salas, 1998; Mathieu, Martocchio ve Judge, 1997; Martineau ve Tannenbaum, 1993).

Bandura'nın yaklaşımında öz yeterlik inancı yalnızca birbirine benzerlik gösteren görevlere genellenebilir. Bu açıdan yaklaşıldığında alana özel yeterlik durumlarının sadece özel faaliyet alanlarıyla ilişkilendirilebileceği söylenebilir. Örneğin, müzik öğretmeni adaylarının müzik eğitim öğretim faaliyetlerinin tümünü yerine getirebilmek açısından yeterliklerine olan inancı bu kapsamda değerlendirilebilir (Yıldız, 2013).

Işık'a (2001) göre özel yeterlik inançları, durumsal bir özellik; genel yeterlik inançları ise bir vasıf olarak ele alınabilir. Ayrıca genel yeterlik inançları kişilerin öz yeterlik inançlarını yordayabilir ancak bu konuda özel yeterlik inançları kadar yüksek bir yordama gücüne sahip değildir. Öz yeterlik düzeyleri yüksek olan kişilerin genel ve özel yeterlik düzeylerinin ayrı ayrı yüksek olması beklenen bir durumdur.

Kişinin davranışlarının şekillenmesinde önemli rol oynayan öz yeterlik inancının nasıl elde edildiğinin bilinmesi, onun geliştirilmesi ve sürdürülmesi bakımından önem arz

eder (Duman, 2007) Bu sebeple aşağıdaki başlık altında öz yeterlik inancının kaynakları açıklanmaya çalışılmıştır.

2. 1. 4. Öz Yeterlik İnancının Kaynakları

Öz yeterlik inancının üst düzeyde olması başarının oluşmasını ve daha da önemlisi bireysel gelişimi ve becerilerin de çeşitliliğinin artmasını sağlar. Bandura'ya (1977) göre, insanların öz yeterlik düzeyleri belirleyicileri; dört başlık altında toplanır. Bireyler bu belirleyicilerin etkisiyle kendine ait öz-yeterlik inançlarına yönelik bir yargıda bulunmaya çalışırlar ki bunlar aşağıdaki şekilde sıralanabilir. Bu kaynakları kısaca özetlemek gerekirse (Yılmaz vd., 2004'den akt., Yıldız, 2013, s. 12):

1. Performans Başarıları: Kişinin içerisinde bulunduğu durumlarda göstermiş olduğu başarı ilerideki buna benzeyen başka durumlarda da başarılı olabileceğinin bir kanıtıdır. Bu bağlamda yaşanan başarılar bir nevi ödül kazanma etkisi göstermekte olup dolayısıyla da kişiyi gelecekte de benzer davranışları yapma konusunda motive etmektedir.

2. Dolaylı (başkalarının) Yaşantılar: Başka bireylerin deneyimlerinden kaynaklanmaktadır. Başkalarının elde etmiş olduğu başarıları gözlemlemek, bireyin kendisinin de başarılı olabileceğine yönelik bir beklenti içine girmesine katkıda bulunabilir.

3. Sözel İkna: Bir davranışın başarılı bir şekilde gerçekleştirilebileceğine dair teşvik ve öğütler ile kişinin cesaretlendirilmesi öz yeterlik beklentilerinde artış sağlayabilir.

4. Duygusal ve Fizyolojik Durum: Kişinin davranışa başlayacağı esnada bedensel ve duygusal açıdan iyi olması davranışın başarıyla neticelenme olasılığını artırabileceği gibi aynı zamanda o kişiyi ilgili davranışı yapma konusunda da cesaretlendirir.

2. 1. 5. Öz Yeterlik İnancının Davranışlar Üzerindeki Etkileri

Bandura'nın öz yeterlik algısının kişinin aşağıda belirtilen konulara yönelik görüşleri çok sayıda araştırmanın konusu olmuştur (Judge vd., 2004; Luszczynska vd., 2005; Rimm ve Jerusalem, 1999; Yıldız, 2013):

1. Kişinin etkinliklerinin seçimi
2. Kişinin zorluklar karşısındaki sebatı
3. Kişinin göstermiş olduğu çabaların düzeyi
4. Kişinin performansı üzerindeki etkisi

Yapılan araştırmalardan elde edilen sonuçlar bir duruma ilişkin olarak yüksek öz yeterlik algısına sahip olanların bir işi başarmak için daha fazla çabaladıklarını, olumsuz

durumlar ile karşı karşıya kaldıklarında çabuk pes etmediklerini, daha sabırlı ve ısrarlı olduklarını göstermektedir.

Yapılan araştırmalarda insanların inançlarının davranışları üzerinde etkili olduğu gösterilmiştir (Bandura, 1977; Enochs ve Riggs, 1990'den akt., Büyükduman, 2006, s. 1). Bireyler aynı becerilere sahip olsalar bile öz yeterlik inançlarının düzeylerine bağlı olarak farklı seviyelerde performans sergileyebilirler (Gist ve Mitchell, 1992). Öz yeterlik ile ilgili çalışmalar bireylerin bir konu hakkında öz yeterlik inançlarına bağlı olarak sahip oldukları olumlu veya olumsuz tutumların onların davranışlarını ve hazırlanma süreçlerini etkilediğini ortaya koymaktadır (Yücel, Yalçın ve Ay, 2009).

Öz yeterlik inancı, kişinin güdülenmesinin, başarısının ve refahın temelini oluşturmaktadır. İnsanın gerçekleştireceği bir iş konusunda kendi becerilerine ilişkin inancı yüksekse, işe başlarken daha iyimser olacak, işi başarmak için daha çok çalışacak ve karşısına çıkacak güçlükler karşısında yılmayacaktır. Öz-yeterlik, kişinin becerilerinin ne düzeyde olduğuyla değil, bunlara gösterilen inançla ilintilidir (Pajares, 2002'den akt., Büyükduman, 2006, s. 1).

Öz yeterlik inancı düzeyi yüksek olan kişiler, görevlerinde başarılı olmak için öz yeterlik düzeyleri düşük olanlara göre daha fazla çaba sarf ederler. Problemlerle karşılaştıkları durumlarda o problemin üstesinden gelene kadar vakit harcarlar (Dorman, 2001; Ritter, Boone ve Rubba, 2001).

Öz yeterlik inancı bireysel tercihleri, hedefleri, duygusal tepkileri, çabayı ve performansı etkileyen önemli bir motivasyonel yapıdır. Öz yeterlik aynı zamanda deneyimle, geribildirimlerle ve öğrenmenin sonuçlarıyla değişen ve gelişen bir yapıdadır (Gist ve Mitchell, 1992).

Öz yeterlik konusunda çalışan bilim adamları öz-yeterlik düzeylerinin yüksekliğine göre kişilerin kendilerine verilen görevlere farklı bir bakış açısıyla yaklaştıklarını, harcadıkları çabanın farklılaştığını tespit etmişlerdir (Duman, 2007).

Öz yeterlik inançları kişilerin belirlemiş oldukları amaçlarını, bunlara ulaşmak adına ne kadar çaba göstereceklerini, bu amaçlara ulaşma yolunda karşı karşıya kaldıkları zorluklarla hangi düzeyde baş edebileceklerini ve başarısızlık durumundaki tepkilerini etkiler (Bıkmaz, 2004).

Öz yeterlilik inancı güçlü olmasına bağlı olarak, kişide daha fazla ısrar, çaba ve direnç olur. Bunların yanında yeterlik düzeyleri kişilerin düşünme tarzlarını, problem çözme kabiliyet ve becerilerini ve aynı zamanda duygusal tepkilerini de etkilemektedir. Düşük öz yeterliğe sahip olanlar olayların görüldüğünden daha zor olduğu düşüncesinde olup olaylara bu bağlamda dar bir bakış açısıyla baktıkları için karşı karşıya kaldıkları sorunları da çözemezler. Buna karşın yüksek öz yeterliğe sahip olanlar ise karşı karşıya

kaldıkları zorlu durumlar karşısında kendilerini daha güvenli ve güçlü hissederler ve bu bağlamda da daha geniş bir bakış açısıyla olaylara yaklaştıkları için de karşı karşıya kaldıkları sorunları çözerler (Kaptan ve Korkmaz, 2002).

Gist ve Mitchell'e (1992) göre öz yeterlik inancı üç temel özelliği içerir. Bunlar, kişinin belirli bir görevi yerine getirebilmesi için kendi kapasitesine ilişkin algıları, öz yeterliğin yeni deneyimler ve deneyimler sonucunda değişim gösterebilmesi yani dinamikliği, son olarak da insanı harekete geçirebilme gücüdür.

Mager'e (1992) göre öz yeterliğin davranışlar üzerinde beş ana etkisi vardır:

1. Seçme Davranışı: Öz yeterlik inançları kişilerin seçme davranışlarını etkiler. Kişi bir davranış konusunda kendisini yetersiz hissederse bu davranış onun kariyerini geliştirecek olsa bile bunu reddedebilir. İnsanların bir alanda kendilerini yetersiz hissetmeleri onların o alanda çalışma olasılıklarını düşürebilir.

2. Motivasyon: Motivasyon, belli bir davranış değişikliği yaşanırken bireyin kullandığı enerji olarak tanımlanabilir.

Belirli bir alanda yüksek öz-yeterlik düzeyinde olan kişiler, çalışmalarında diğerlerine oranla daha çok gayret sarf ederler. Bu durum da öğrenme ortamlarında sunulan görevlere yaklaşımlar konusunda bireysel farklılıklara ve farklı davranışlara sebep olmaktadır (Duman, 2007).

3. Azim: Yüksek öz-yeterlik düzeyine sahip olan kişiler engellerin ve olumsuz sonuçların karşısında yılmayıp, çalışmalarını kararlılıkla sürdürür, engel olan duruma değil sonuç durumunda yakalanacak başarıya odaklanırlar.

4. Kolaylaştırıcı düşünce kalıpları: Yüksek öz-yeterlik düzeyindeki bireyler bir işe başladıklarında kendilerine "Ben bu işi başarmak için çalışacağım ve başaracağım" telkininde bulunurlar. Düşük öz yeterlik inancına sahip olan kişilerin iç sesleri ise bunun tam tersi yöndedir, bu durumda olanlar olumsuz senaryoları göz önüne alıp iyi bir performans gösteremeyeceklerine inanırlar. Yüksek öz yeterlik inancına sahip olan kişilerin oluşturduğu düşünce kalıpları onları başarıya yakınlaştırır.

5. Stres ve depresyonla başa çıkabilme: Düşük öz yeterlik inancına sahip olan kişilerin stresli durumlarla ve depresyonla karşılaşma oranı yüksek öz yeterlik inancına sahip kişilere göre daha yüksektir çünkü düşük öz yeterlik inancına sahip olan kişiler performanslarının sonucunda başarısız olacaklarına inanırlar ve sürekli olumsuz beklentilere sahiptirler. Bunun yanında oluşabilecek stresli durumlarla ve depresyonla başa çıkabilme gücü yüksek öz-yeterlik düzeyindeki kişilerde, düşük öz yeterlik düzeyindeki kişilere göre daha yüksektir.

Tablo 1'de Mager'e (1992) göre öz yeterlik inancının, bireyin davranışları üzerindeki beş ana etkisi gösterilmiştir (akt., Yıldız, 2013, s. 15).

Tablo 1. Öz Yeterlik İnançlarının Bireyin Davranışlarına Olan Etkileri

Davranışlar	Yüksek Öz Yeterlik	Düşük Öz Yeterlik
Seçme davranışı	Kariyerlerini geliştirecek olan seçenekleri tercih etmekten kaçınmazlar.	Davranış kariyerlerini geliştirecek bile olsa onu seçmekten kaçınırlar.
Motivasyon	Motivasyon düzeyleri yüksektir.	Motivasyon düzeyleri düşüktür.
Azim	Olumsuz sonuçlar karşısında yılmaz.	Olumsuz sonuçlarda çalışmaya sonlandırır.
Düşünce kalıpları	Kendilerine sürekli "ben bu işi başaracağım" telkininde bulunurlar.	Akıllarında sürekli başarısızlıkla ilgili düşünceler bulunur.
Stres ve depresyonla başa çıkabilme	Stres ve depresyonla karşılaşma olasılıkları düşüktür; karşılaşılan stresli durumların üstesinden rahat bir şekilde gelirler.	Stres ve depresyonla karşılaşma olasılıkları yüksektir; bu gibi durumlar karşısında stresli durumun üstesinden gelmekte zorlanırlar.

Öz yeterlik inancı çoğu alanda olduğu gibi eğitimin alanının da önemli kavramları arasındadır ve dikkatli olarak incelendiğinde eğitim veren ve eğitim alan bireylerin davranışlarını da önemli ölçüde etkilemektedir.

2. 1. 6. Öğretmen Öz Yeterliği

Sosyo-Bilişsel Kuram öğretmenlerin öz yeterliğinin öğrenciler kadar önemli bir husus olduğunu ifade etmektedir. Zira öğretmen öz yeterliği öğretim öncesinde, öğretim esnasında ve sonrasında yapılacak olanlar üzerinde etkili olabilecektir (Ashton ve Webb, 1986; Tschannen-Moran ve Hoy, 2001). Bu konu üzerine gerçekleştirilen çalışmalarda öğretim kalitesinin artırılmasına yönelik etkin davranışların gerçekleştirilmesi noktasında yapılacak olan ilk şeyin bu sürecin gerçekleştirilmesinde rol üstlenenlerin değerlerinin ve inançlarının anlaşılması gerektiği ifade edilmektedir (Carter ve Norwood, 1997).

1970'lerin sonlarından sonra öğretmen yeterliği hakkında çalışan Bandura (Tschannen-Moran ve Hoy 2001), öğretmen yeterliğinin, öğretmenin kişisel yeteneğinden ve profesyonel öğretim yeterliğinden oluştuğu sonucuna varmıştır. Kişisel öğretmen yeterliği kişisel bir sorumluluktur ve burada öğretmen, öğrencinin öğrenme ve davranış sorumluluğunu üstlenir. Profesyonel öğretim yeterliği ise öğretmenlerin dış faktörlerin üstesinden gelmeye olan inancıdır (Wheatley, 2002).

Eğitim kişisel ve toplumsal gelişimdeki en önemli husus olup bu alandaki en önemli unsurların başında yer alan öğretmenler öğrenci davranışlarını değiştiren ve geliştiren kişilerdir. Eğitim sisteminin başarısıyla bu sistemi uygulayan öğretmenlerin başarısı arasında pozitif yönlü bir ilişki söz konusudur (Yılmaz vd., 2004).

Günümüz modern eğitim anlayışında öğretmenlerin asli görevlerinin ulusal ve uluslararası değerler bağlamında çalışan, sorunlu durumlara karşı çözümler sunan, milli

eğitimin ve aynı zamanda uzmanlık alanıyla ilişkili ders programlarındaki amaçları davranışlara dönüştüren, öğrettikçe öğrenen, herkesin gereksinimlerini göz önünde bulundurarak yetiştirmek olduğu ifade edilmektedir. Belirtilen tüm bu sorumlulukları bünyesinde barındıran öğretmenlik mesleğini yapabilecek potansiyele sahip olan öğretmenlerin eğitim sistemi içerisinde bulunmaları son derece önemlidir. Bu açıdan öğretmenlerde bulunması istenen yeterliklerin detaylı bir şekilde araştırılması, tartışılması ve belirlenmesi gerekir (MEB, 2004).

Öğretmenlerin mesleğin gerektirmiş olduğu yeterlikleri sağlamaları iyi şekilde eğitilmelerinin yanında meslek süreçlerindeki sorumlukları gerçekleştirebileceklerine yönelik inançları ve bu yönde sergileyecekleri çabayla da sıkı ilişki içerisinde (Yılmaz vd., 2004).

Yılmaz ve diğerleri (2004) insan davranışlarının açıklanmasında kullanılabilen öz yeterlik kuramının öğretmenlerin mesleğin getirdiği yeterlilikleri gerçekleştirebileceklerine dair algılarının ne seviyede bulunduğunu ortaya koyarak öğretmenlik mesleğinin gereklilik ve sorumluluklarıyla alakalı olan davranışların tahminin kullanılabilirliğini ifade etmişlerdir.

Günümüz modern eğitim-öğretim sisteminde sınıf, öğrenci, çevre, fiziksel koşullar gibi unsurların eğitim-öğretim niteliği üzerinde etkiye sahip olduğu ifade edilmekle beraber eğitim-öğretimin etkinliği açısından en önemli unsur hiç kuşkusuz öğretmenlerdir. Öğretmenlerin niteliği ve almış oldukları eğitim seviyesi diğer bütün unsurlara kıyasla çok daha önemlidir. Öğretmenlerin, dolayısıyla da öğretimin başarılı olmasında öğretmenlerin kendilerini alanlarında yeterli görmeleri bireysel açıdan çok daha önemlidir. Kendisini alanında yeterli gören öğretmenlerin diğerlerine göre daha başarılı olacakları aşıkardır (Kurtuldu ve Çiftçi, 2010).

Günümüz modern eğitim sisteminin en önemli kavramları arasında yer alan öğretmen öz yeterliği öğretmen davranışlarının iyi yordayıcılarından (Gibson ve Dembo, 1984).

Ashton (1984) öğretmenlik öz yeterlik inancını; öğrencilerin performans durumlarını etki etme güçlerine olan inanç olarak tanımlamış olup öğretmenlik öz yeterlik inancının öğrenci başarısıyla doğrudan ilişkili olduğunu ifade etmiştir.

Öğretmenlerin sınıf içerisinde sergiledikleri davranışlarını, öğretim ve sınıf yönetimiyle ilgili kararları üzerinde etki sahibi olan en önemli kavramlardan bir tanesi öğretmenlerin kendi öğretim becerilerine yönelik güveni, diğer bir ifadeyle öz yeterlik inançlarıdır (Tschannen-Moran ve Hoy, 1998'den akt., Özerkan, 2007, s. 10).

Konuyla ilgili araştırmalar incelendiğinde öğretmenlerin öz yeterlik düzeylerinin sınıf içi performans ve uygulamalar üzerinde etkili olduğu, yüksek düzeyde öz-yeterlik

inançlarına sahip olan eğitimcilerin daha istekli, tutkulu bir şekilde mesleklerini yaptıkları görülmektedir (Bozdoğan ve Öztürk, 2008).

Öğretmenlerin öz yeterlik inançları doğrultusunda, öğretim sürecindeki çabalarının, amaçlarının ve istek seviyelerinin farklılaştığı ifade edilmektedir (Tschannen-Moran ve Hoy, 2001). Schmitz (2000) yapmış olduğu çalışmada öz yeterlik beklentilerinin mesleki strese karşı koyan faktörlerden birisi olduğunu, yüksek öz yeterlik algısına sahip olan eğitimcilerin mesleklerine diğerlerine oranla daha çok yöneldiklerini ve yüksek memnuniyet düzeyine sahip olduklarını ifade etmiştir (akt., Yılmaz ve vd., 2004, s. 262).

Eğitim alanında yapılan çalışmalarda davranış ile öz yeterlik düzeyi arasındaki ilişkiler ortaya konulmaktadır. Bu tarz çalışmalarda düşük öz yeterlik inancındaki öğrencilerin yeterli olamayacakları inancına sahip oldukları akademik işlerden kaçındıkları bildirilmiştir (Schunk, 1991). Öz yeterlik inancı yüksek olan öğrenciler diğerlerine göre daha çok bilişsel ve biliş üstü strateji kullanmakta, akademik işleri bitirme noktasında da daha istekli olmaktadır (Pintrich ve Groot, 1990). Bunların yanında öz-yeterlik inancı üst düzeyde olan öğrencilerin içeriği anlamak için daha çok zaman harcadıkları bildirilmiştir (Peterson, Swing, Braverman ve Buss, 1982).

Tablo 2'de öğretmen olacak bireylerin mesleğe hazırlanan öğrenciler olduğu düşünülerek onların öz yeterlik inanç düzeylerinin akademik davranışlara olan etkisi belirtilmiştir.

Tablo 2. Öğretmen Olacak Bireylerin Öz-Yeterlik İnançlarının Akademik Davranışlarına Olan Etkileri

Yüksek Öz Yeterlik Düzeyine Sahip Olan Öğretmen Adayı	Düşük Öz Yeterlik Düzeyine Sahip Olan Öğretmen Adayı
Yapmaları gereken akademik işlerden kaçınmazlar.	Yeterli olamayacaklarına inandıkları akademik işlerden uzak dururlar (Schunk, 1991).
Bilişsel ve biliş üstü stratejiler kullanırlar (Pintrich ve Groot, 1990).	Yeterli olmadıklarına inandıkları akademik işlerde bilişsel ve biliş üstü stratejileri kullanmazlar.
Akademik işleri sonlandırmak için çok daha azimlidirler (Pintrich ve Groot, 1990).	Yeterli olamayacaklarını düşündükleri için akademik işleri bitirme konusunda azimli değildirler.
İçeriği anlamak için daha çok zaman harcarlar (Peterson vd., 1982).	İçeriği anlamak için fazla zaman harcamazlar.

Yukarıdaki araştırmaların sonuçlarından ve Tablo 2'den de anlaşılacağı gibi öğretmen ve öğretmen adaylarının öz yeterlik inançlarının akademik davranışları, öğretmenlerin eğitim öğretim durumlarını, sınıf içi ve sınıf dışı etkinliklerini, kendi davranışlarını, mesleğe karşı ve öğrencilere karşı tutumlarını, öğrenci davranışlarını etkilediği anlaşılmaktadır.

2. 1. 7. Tutum

Kişinin etkin ve verimli bir şekilde öğrenmesini, bunun neticesinde de başarılı olmasını sağlayan diğer bir önemli unsur da mesleğe yönelik tutumdur. Tutum başlığı altında; tutum kavramı, tutumun öğeleri ve eğitimde tutum konuları irdelenmiştir.

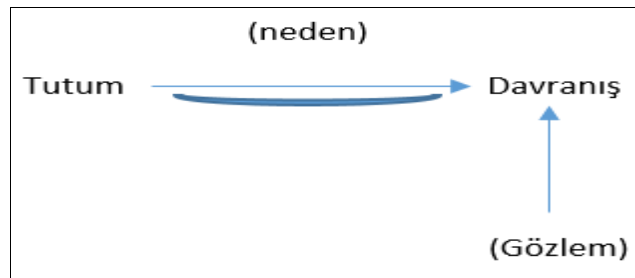
2. 1. 8. Tutum Kavramı

Tutum üzerine yapılan çalışmalar incelendiğinde tutumla ilgili pek çok tanımın olduğu görülmektedir. Bu tanımlardan bazılarında aşağıda yer verilmiştir.

İnceoğlu (1993) tutumu; kişinin kendine veya etrafındaki herhangi bir toplumsal olgu, obje ya da olayla ilgili bilgi, tecrübe ve motivasyonlarına dayalı örgütlemiş olduğu bilişe, duyuya ve davranışa yönelik eğilim şeklinde ifade etmiştir

Şimşek'e (2006) göre tutum; belli koşullarda özel tercih ve kararları seçme eğilimidir. Kağıtçıbaşı'na (1999) göre tutum yalnızca bir davranış eğilimi olmayıp aynı zamanda duygu, düşünce ve davranış eğilimlerinin bütünleşmesini ifade eder. Çelik ve Bindak (2005) ise tutumu kişilerin belirli uyarıcılar karşısında bırakıldıkları zaman öyle veya böyle tepkide bulunma, harekete hazır olma durumu şeklinde tanımlamışlardır. Smith (1968) tutumu; kişinin herhangi bir durum ile ilişkili duygu, düşünce ve davranışlarının düzenli bir şekilde oluşması olduğunu belirtmiştir (akt., Kağıtçıbaşı, 1999, s. 102).

Tutumlar açık olarak gözlenmemekte, kişinin gösterdiği davranışlardan anlaşılabilir. Tutumlar doğuştan var olmamakta, öğrenme vasıtasıyla sonradan kazanılmaktadır. Tutumlar kişinin duygu ve düşünceleri ile alakalıdır. Tutumun neyi ifade ettiğini, niçin gereken bir kavram olduğunu ve ne şekilde gerçekleştirilebileceğini bilmek onun bilişe yönelik yönünü, bir konuyla ilgili bilgilerin veya düşüncelerin kişide yaratmış olduğu hoşnutluk ve buna bağlılık ise tutumun duygusal yönünü ifade eder. Tutumun gerektiğinde uygulanması da onun davranışsal boyutunu ifade etmektedir. Yukarıda da ifade edildiği gibi tutumlar ancak kişinin davranışlarına bakılarak anlaşılabilir. Bu ilişki Şekil 1'deki gibi gösterilebilir.

Şekil 1. Basit bir tutum ve davranış ilişkisi (Binbaşıoğlu, 1995, s. 368).

Tutumların aşağıdaki gibi 2 temel özelliği söz konusudur:

1. Tutumlar kısa değil uzun süreli davranışlardır,
2. Bilişe, duyguya ve davranışa yönelik biçimleri içinde barındırırlar.

İnsanların belirli tutumlar ile dünyaya gelmedikleri, bunların daha sonra öğrenildiği, zamanla değişim ve gelişim kaydettiği bilinen bir gerçektir (Kağıtçıbaşı, 1999). Atasoy'a (2002) göre tutum kişinin bir duruma karşı ilgi duyma, merak gibi kavramları ihtiva eder ve bunun yanında öğrenme tarzı üzerinde de etkilidir. Tutumların yukarıdaki temel özelliklerinin dışında sahip olduğu özellikler genel itibariyle aşağıdaki gibi sıralanabilir:

1. Tutumlar farklı güç ve düzeylere sahip olabilir. Kişiler pek çok tutuma sahip olabilmekte olup bunlar güç ve baskınlıkları bakımından farklılık arz edebilirler.
2. Tutumlar duyuşsal, bilişsel ve davranışsal öğeleri açısından yalın veya kompleks olabilmektedir. Tutumu meydana getiren öğelerin oluşum sürecine girmekte olan unsurlar tutum öğelerinin, bu bağlamda da tutumların kompleksliğini belirlemektedir (Özlü, 2001, s. 6).
3. Kompleks yapıdaki bir tutumun öğeleri arasında bir tutarlılık olması beklenir. Tutum öğelerinin güçlü ve aynı yönlü olması güçlü tutumu da beraberinde getirir. Bunun aksi durumda ise tutarsızlığa açık tutumlar ortaya çıkar (Akgün, 2002, s. 4).
4. Tutumlar diğer tutumlar ile ilişkilidir.
5. Tutumlar pozitif veya negatif davranışlara neden olabilir (Tavşancıl, 2002, s. 71).
6. Tutum kısa süreli olmaz ve belirli bir süre devamlılık arz ederler (Aktaş, 2007).
7. Tutum kişi ve nesne ilişkisinde bir düzen olmasına olanak sağlar. Öğrenme sürecine kademe kademe biçimlendiği için insanın çevresini anlamasına katkıda bulunurlar (Aktaş, 2007).

2. 1. 9. Tutumun Öğeleri

Tutumlar bilişsel, duyuşsal ve davranışsal olmak üzere 3 öğeye sahip olup bunlar arasında genellikle tutarlılık söz konusudur. Bir kişinin herhangi bir konuya dair bildiği şeyler tutumların bilişsel öğesini, konuya olumlu bakıyor ise bu bilgiler tutumun duyuşsal öğesini ve bahsi geçen tüm olumlu durumlarını sözlü veya davranış temelinde ifade ediyorsa da davranışa yönelik öğesini tanımlar (İnceoğlu, 1993). Tutumun belirtilen bu öğeleri aşağıda başlıklar halinde açıklanmıştır.

2. 1. 9. 1. Bilişsel Öğe

Bireyin tutumla ilgili oluşturmuş olduğu inançlar bilişsel ögeyi teşkil eder. Bilişsel öge, kişinin düşünce süreçlerinde kullanılan bir sınıflama olgusudur (Tavşancıl, 2002). Atkinson'a (1992) göre bilişsel yönelik öge herhangi bir inanış durumunun kabulüdür. Yani tutum objelere ilişkin inançları içene alır. Bir duruma ilişkin pozitif yahut negatif bir tutum söz konusu ise o objeye ilgili pozitif ya da negatif inanç da olacaktır (akt., Tavşancıl, 2002, s. 75).

2. 1. 9. 2. Duyuşsal Öğe

Tutumun hoşlanıp-hoşlanmama yönünü teşkil eden duyuşa yönelik bir duruma veya objeye ilişkin pozitif veya negatif, arzulanana ya da arzulanmayan duygular söz konusudur. Bir obje üzerinde pozitif veya negatif duygular oluşturmak geçmiş deneyimlerin yanı sıra kişinin değerler sisteminden de etkilenir (Özlü, 2001, s. 5). Tutumun duygusal bileşeninin olması onu inanç, gerçek ve değerlerden ayıran en önemli özelliktir (Tavşancıl, 2002). Tutumun duyuşsal yönü kişinin tutuma neden olan durum ya da nesnelere yönelik heyecanını kapsar. Tutuma devamlılık veren, onu harekete geçiren ya da şekillendiren yönü de bu duyguya yönelik ögesidir (Erdoğan, 1999, s. 366).

2. 1. 9. 3. Davranışsal Öğe

Kişinin bir nesneyle ilgili tutumunun davranış yönünü anlatmakta olup bu yön sözlü veya hareketler ile anlatılabilir. Fakat davranışa yönelik öge açıklanırken duygusal davranış ve inançlara dayalı davranış olmak üzere iki davranış türüne değinmek gerekir. Bunlardan duygusal davranış tutum nesnesine dair hoşlanılan veya hoşlanılmayan durumlarda ortaya çıkmakta iken inançlara dayalı davranış ise kişinin içerisinde bulunduğu toplumsal kültürü ifade eder. Kişi inançlara bağlı olarak bir durum hoşuna gitmese de o davranışı sergileyebilir (İnceoğlu, 1993, s. 18).

Davranışsal öge bireyin tutuma ilişkin hareketleridir. Bir öğrencinin fizik dersine ilişkin olumlu tutumu onun derse zamanında gelmesi, ödevlerini eksiksiz bir şekilde yapması, devamsızlık yapmaması gibi davranışları içermekte iken ilgili derse dair olumsuz tutumu da tam aksi yönde davranışlar sergilemesi bireyin tutuma yönelik hareketlerine örnek olarak verilebilir (Özlü, 2001, s. 5).

Tutum kişileri davranışa hazırlayan kompleks bir eğilim olup bunun sonucunda kişinin çeşitli nesnelere yönelik duyguları, düşünceleri, nesnelere ilgili bilgileri ve nesnelere yönelik davranışları süreklilik arz eder (Kağıtçıbaşı, 1999, s. 104). Erik vitamin

barındırır (bilişsel), eriği çok severim (duyuşsal), her gün erik ile beslenirim (davranış) bunlara örnek olarak verilebilir (Tavşancıl, 2002, s. 78).

Tutum ile davranış arasında bir ilişki söz konusudur. Tutumların varlığı ve düzeyi davranışların ortaya çıkmasını belirler. Kişinin herhangi bir konuya ilişkin tutum düzeyi ve yaşadığı çevre bilindiği zaman oluşacak olan hareket de önceden bilinebilir (Binbaşıoğlu, 1995, s. 370). Tutum, çevre ve davranışa yönelik ilişki Şekil 2'deki gibi gösterilebilir.

Şekil 2. Tutum, ortam ve davranış ilişkisi (Binbaşıoğlu, 1995, s. 370).

Bazı ortamlarda kişinin tutumu kolaylıkla davranışa dönüşmekte iken bazı ortamlarda ise tutum bazı çevresel etkenlerin etkisindedir. Diğer bir deyişle engellere maruz kalmakta olup bu engeller bir sorumluluk alma veya bir baskı altında kalma şeklinde olabilir ki böylesi durumlarda insan doğal olarak istediği şekilde davranamaz. Örnek olarak, sınıf içinde demokratik tutum göstermeyi amaçlayan eğitimci zamanın kısıtlılığından, konuların bitirilme telaşı veya sınıf ortamının kalabalık olması gibi faktörlerden ötürü göstermeyi planladığı tavrı gösteremeyebilir. Bunun yanı sıra oldukça güçlü olan tutumların ortaya çıkaracağı davranışın önceden tahmin edilmesi orta veya güçsüz tutumun çıkaracağı davranışın önceden tahmin edilmesine kıyasla basittir (Binbaşıoğlu, 1995, s. 371). Davranışlar tutum, oran, alışıklık ve beklenti olmak üzere 4 etkenin etkisiyle oluşmaktadır ki belirtilen bu etkenler ne kadar tutarlı ise davranışların önceden tahmin edilebilme olasılığı da o kadar kolay olur (Kağıtçıbaşı, 1999, s. 96).

Tutum diğer pek çok değişkene benzer olarak direkt olarak ölçülmeyen, varlığı sözlü ve davranışa yönelik etkilerden anlaşılan bir kavramdır. Bu şekliyle de tutumun davranışa içene aldığı, diğer bir deyişle tutumun davranışa yön verdiğini söylemek mümkündür. Tutumların ölçülmesinin muhtemel davranışlara dair fikir vereceğine yönelik varsayım davranışın istendik yönde değişiklik yaratılmak istendiğinde öncelikli olarak tutumların değiştirilmesi düşüncesini önemli kılmaktadır. Tutumlara yönelik araştırmalar tutum ile davranış arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığının ortaya konması bakımından son derece önemlidir (Kocaarslan, 2009).

Tutumlar inançlarla birlikte bulunmaktadır. Diğer bir ifadeyle insanların tutumları, tutuma konu olan nesneye dair inançlarından ileri gelir. Tutuma eşlik eden inanç “kanı” olarak adlandırılmakta olup insanlar duygu ve kanılarıyla paralellik arz edecek şekilde davranma eğilimindedir. Bir tutumun inanç yönüyle kanı yönü karşılıklı olarak birbirini etkilemektedir (Akbudak, 2005).

İnsan davranışlarını öneli düzeyde etkilediğinden tutumların ölçülmesi bahse konu olan obje veya durumla ilgili insanların tutum düzeyinin bilinmesi, pek çok alanda istendik durumlar arasında yer alır (Kan ve Akbaş, 2005).

2. 1. 10. Eğitimde Tutum

Eğitim, kişide istenilen yönde davranış değişikliğini sağlamayı amaçlamaktadır. Davranış değişikliği ya kişinin çevresiyle olan etkileşimiyle veya programlı olarak öğrenme ve öğretme etkinlikleri ile gerçekleşir. Kişinin çevresindekilerle etkileşimine bağlı olarak davranışlarında ortaya çıkan kalıcı değişme şeklinde ifadelendirilen öğrenme durumunun meydana gelebilmesi için öğrenme ürününe karşı pozitif tepki verilmesi gereklidir. Son yıllarda eğitim-öğretim ortamlarında yapılan çalışmalarla öğrencilerin öğrenme materyaline, öğretmenlere ve derse yönelik tutumlarının başarıları üzerinde etkili olduğu görülmektedir. Yine benzer şekilde öğretmenlerin de tutumlarının öğrencilerin ders başarısında, derse katılımlarında etkili olduğu vurgulanmaktadır. Öğrenenlerin derse yönelik tutumları pozitif düşünmeye çalışma, derse yönelik sevgi yahut derse yönelik olumlu duyuşsal ifadeler belirtme şeklinde; derse yönelik negatif düşünceler barındırma, derse yönelik olumsuz duyuşsal özellikler gösterme şekline kadar uzanmakta olan iki kutuplu tek bir nitelik şeklinde ifade edilebilir (Kocaarslan, 2009).

Öğrencilerin derslerine, okula ve arkadaşlarına karşı tutumları onların okul içi/dışı faaliyetlerini, dolayısıyla da başarılarını etkileyen önemli faktörlerin başında yer almaktadır. Belirtilen konularla ilgili pozitif tutumların geliştirilmesi okulların öncelikli görevlerinden birisidir. Son yıllarda programlarda duyuşsal hedefler çok daha açık bir şekilde bulunmakta olup duyuşsal davranışların ölçülmesine yönelik çabalarda da ciddi gelişmeler olduğu görülmektedir. İlgili ve tutumlar kişinin öğrenme düzeyini etkilediğinden programlarda duyuşa yönelik ifadeler barındırılması araştırmalarda ise tutum düzeyini belirleyen ölçeklere ihtiyaç duyulur (Bahar, Uludağ ve Kaptan, 2009).

Eğitim araştırmaları incelendiğinde genel olarak 3 farklı temelde araştırmalar yapıldığı görülmekte olup bunlardan birincisi, ilgili bilim dalında farklı alanlarda kuramsal bilgi üretmeyi temel alan araştırmalardır. Bu tarz araştırmalar temel araştırmalar olarak da adlandırılmaktadır. İkinci grup araştırmalar ise genellikle bir bilim alanında yaşanmakta olan problemlerin tespit edilmesi ve bunların tümüne yönelik çözümler üretmeyi

amaçlayan uygulamalı araştırmalardır. Üçüncü grup eğitim araştırmaları ise çoğunlukla uygulamadaki bir sürecin ne kadar etkili olduğunu belirlemek amacıyla yapılan değerlendirme türü araştırmalardır. Bu tarz araştırmalarda araştırmacılar uygulama alanındaki hedefleri gerçekleştirmedeki başarıyı ve mevcut koşullar bakımından ne kadar başarılı olduğunu değerlendirilmesini temel alırlar (McMillan ve Schumacher, 2006).

Eğitimin kalitesinin artırılması için bilim adamlarınca farklı konularda pek çok araştırma yapılmaktadır. Öte yandan öğretmenlerden bu araştırmalardan elde edilen bulgulara dayanarak uygulamalar yapmaları beklenmektedir. Buna karşın eğitim alanındaki uygulayıcıların bu araştırmalardan yararlanma konusunda son derece yetersiz oldukları görülmektedir. Öğretmenlerin eğitim araştırmalarından elde edilen bulgulardan faydalanmalarında bu araştırmalara yönelik tutumları son derece önemlidir. Tutumlar kişinin davranışlarında yönlendirici etkiye sahip olduğu için pozitif veya negatif davranışlara neden olabilir (Tavşancıl, 2002, s. 72).

Tutumlar yukarıda da ifade edildiği gibi öğretmen ve öğrenci davranışlarına şekil vermektedir. Öğretmen ve öğrencilerin davranışlarını pozitif ya da negatif yönde etkileyebilmekte olan tutumlar bu bağlamda bireyin öz yeterlilikleri üzerinde de son derece etkilidir.

Bilimsel olarak Türkiye'nin gelişim kaydetmesi sorgulayan, düşünen, araştıran ve bunları bilim süzgecinden geçirip yorumlayabilen nesillerle mümkün olacaktır. Bu sebepten ötürü de öğrencilerin derslerine karşı olumlu tutum sergilemeler, motivasyon ve öz yeterlik algılarının yüksek olması son derece önemlidir.

Etkili öğrenmenin sağlanabilmesi etkili öğretim programlarına ilaveten öğrenci nitelikleriyle de sıkı ilişki içerisinde. Öğrencilerin başarısı üzerinde etkili olan faktörler öğrencinin bir konuyu veya davranışı öğrenebilmesi için sahip olduğu bilişe ve davranışa duyuşa yönelik özellikleridir. Burada bilişe yönelik davranışlar kişinin kazanması istenilen özelliğe dair gereken ön şart davranışlar gösterme düzeyini ifade etmekte iken duyuşsal özellikler öğrencilerin derslerine olan ilgiler, tutum ve özgüvenlerini kapsamaktadır. Tutum ve öz yeterlik, kaygı ve motivasyon gibi unsurların öğrencilerin derslerine karşı ilgi ve isteklerinin yanı sıra diğer çok sayıda faktör üzerinde de etkili olacağı ve bu durumun da öğrenci performansı, dolayısıyla da akademik başarı üzerinde etkili olacağı aşıkardır. Gereki olan motivasyon sağlanmışsa öğrenci öğrenme faaliyetlerini değerli bulmakta ve dolayısıyla da yarar elde etmektedir. Öğrencilerin derse karşı edinmiş oldukları tutum öğrenme üzerinde etkili olan en önemli duyuşsal özellikler arasında yer almaktadır. Öğrencilerin duyuşa yönelik özellikleri okul yaşantılarının getirisi olarak görülür. Devamlı olarak başarısızlık yaşayan öğrenciler okula ve başarısızlık yaşadıkları derse ilişkin negatif tutumlar geliştirme eğiliminde olurlar. Başarı ile tutum arasındaki ilişki bir dersle

ilişkin pozitif tutuma sahip olanların o dersle ilgili başarılarının daha fazla olması veya derste başarılı olanların o derse ilişkin daha pozitif yönde tutumlara sahip olmasıyla izah edilebilir.

Tutumlar davranış olmayıp bireyin davranışlarına yön veren, davranışların arkasındaki psikolojik değişkenlerdir. Tutum kavramının "bilişsel", duyuşsal" ve "davranışsal" olarak üç boyutu söz konusudur. Bilişsel boyut bireyin tutuma dair inançları olup öğrencilerin herhangi konuyu veya dersi öğrenilmesi olanaksız bir konu ya da çok fayda sağlayan bir konu biçiminde algılamalarını anlatır. Diğer bir boyut olan duyuşsal boyut bireyin tutuma dair sergilemiş olduğu duyuşsal tepkiler olup öğrencilerin dersten korkmasını, nefret etmesini ya da sevmesini, hoşlanmasını içine almaktadır. Duyuşsal boyut aşırı tutumlarda ağır basmaktadır. Üçüncü ve son boyut olan davranışsal boyut da bireyin tutuma dair hareketleri olup öğrencilerin dersten kaçmaları ya da ödevlerini yapmamaları yahut dersi hiç kaçırmamaları, boş zamanlarında bu dersle ilgili yayınları okumalarını içerir (Çaycı, 2003).

Geçmişten günümüze yapılan araştırmalar neticesinde başarılı eğitim stratejilerinde inançlar, özgüven ve tutumların yanı sıra motivasyonun da son derece önemli bir etkiye sahip olduğu gösterilmiştir. Motivasyon belirli durumlarda belirli hedeflere ulaşabilmek ve gereken hareketlerin sergilenebilmesi için kişiyi iten, ona güç ve duyuşsal yükselme sağlayan ve davranışlara yön veren itici güçtür. İstenilen seviyede öğrenmenin sağlanabilmesi için gerekli olan en önemli unsurların başında yer almaktadır. Öğrenmeye motive olmuş olan öğrenciler derslere daha istekli katılırlar, verilen ödevlerini isteyerek ve zamanında yaparlar, okula zamanında gelirler, devamsızlık yapmaktan kaçınırlar ve yapılan etkinliğe katılmak isterler.

Akademik başarı üzerinde en önemli bir etkiye sahip olan duyuşsal özelliklerden diğeri de öz yeterlik algısıdır. Öz yeterlik kişilerin karşı karşıya kalacakları farklı ve zorlu durumlar ile başa çıkabilmek amacıyla neler yapabileceklerine dair bireysel düşüncelerdir. Öz yeterlik algısı kişinin sahip olduğu potansiyelinin, yapmış olduğu işlerdeki başarıların, güdülerin ve öz kavramını meydana getiren unsurların bileşkesidir ve bütün davranış girişimlerinin başlayıp başlamayacağını, başlayan davranışların devam edip etmeyeceğini belirleyicidir (Derman, 2007).

Kişilerin öz yeterlik algılarının onların motivasyonlarını ve performanslarını pek çok şekilde etkiler. Akademik özgüven şeklinde de ifade edilen öz yeterlik algısı öğrencilerin daha önceki deneyimlerine dayalı olarak belirli bir konuyu öğrenip öğrenemeyeceklerine dair kendilerini algılama şeklidir (Yaşar ve Anagün, 2008). Öğrencilerin okul sürecinde karşı karşıya kaldıkları başarı ve başarısızlık durumları kendilerini algılama şeklini

etkilemektedir. Okuldaki başarıda dış unsurları dikkate almayarak kendi benliklerini pozitif şekilde algılayanlar başarısızlık halinde de kendilerini olumsuz algırlar.

Yukarıdaki açıklamalardan da görüleceği, üzere eğitim tutumları değiştirmede son derece önemli bir araçtır. Bu sebepten ötürü de öğretmenlerin derslerine ve sosyal hayatlarındaki diğer kavramlara ilişkin öğrenci tutumlarının ne olduğunu, bunların nasıl ölçülebileceğini bilmelerinin eğitim kalitesinin artırılması açısından hayati önem arz ettiği söylenebilir. Bu sebepten ötürü de öğrencilerin belirli derslere ilişkin tutumlarının ölçülmesine yönelik gerçekleştirilen araştırmalar günümüz dünyasında son derece önemli hale gelmiştir.

2. 2. Literatür Taramasının Sonucu

Çalışmada öğretmenlik mesleğine başlayacak olan bireylerin öz-yeterlik düzeyleri ve mesleklerine yönelik tutumlarını inceleyen araştırmalar ayrı ayrı olarak derinlemesine incelenmiş; araştırmaların bir bölümünde, öz yeterlik inançlarının ve mesleğe yönelik tutumların cinsiyet, sınıf düzeyi, yaş değişkenleriyle ilişkisinin olduğu, genel görüş olarak ise; öğretmen adaylarının niteliği konusunda da önemli etkilere sahip olduğu belirlenmiştir.

Literatür taranırken öz yeterlik inançları ve mesleğe yönelik tutum ile ilgili araştırmaların çoğunun fen bilimleri öğretmenlikleri, okul öncesi öğretmenliği ve sınıf öğretmenliği alanlarında yapıldığı görülmüştür. Bunun yanı sıra öğretmen eğitiminde büyük bir öneme sahip olan öz yeterlik inançlarının ve mesleğe yönelik tutumlarının ilişkilerinin incelendiği çalışmaların çok az olması, müzik öğretmenliği alanında ise bu tarz bir çalışmanın yapılmamış olması müzik öğretmeni adaylarının meslek hayatlarında nitelikli olarak eğitim verilebilmesi açısından bir eksiklik olarak düşünülmüştür.

Günümüz eğitim-öğretim ortamlarında öğretmen niteliği eğitim-öğretim kalitesi için gereken en önemli unsurlardan biridir. Müzik eğitiminin de öğrencilerin sosyal ve kültürel gelişimi açısından önemi düşünüldüğünde; nitelikli öğretmenler tarafından verilecek olan müzik eğitiminin öğrencilerin ve toplumun gelişimi açısından önemi aşikârdır.

Çalışmanın planlanması sürecinde tüm bu durumlar göz önünde bulundurularak müzik öğretmenleri adaylarının öz yeterlik inançlarının, mesleğe yönelik tutumlarının ve bu iki unsur arasında bir ilişki olup olmadığının tespitinin ayrıca bu iki unsurun çeşitli bağımsız değişkenlerle ilişkisinin ortaya koyulmasının müzik eğitimi ve öğretimi sürecine katkıda bulunacağı öngörülmektedir.

3. YÖNTEM

Bu bölümde, problemi çözmek için kullanılan yol, araştırmanın yöntemi, örnekleme, veri toplama araçlarının geliştirilmesi, verilerin toplanması ve analizi sürecinde yapılan çalışmalar ayrıntılı bir şekilde verilmiştir.

3. 1. Araştırma Modeli

Bu araştırmanın amacı müzik öğretmeni olacak bireylerin öz yeterlik inançlarının ve mesleğe yönelik tutumlarının tespiti, bu iki unsurun kendi aralarındaki ve çeşitli değişkenler ile olan ilişkilerinin incelenmesidir. Araştırma doğal şartlar bozulmadan ve inceleme ortamında herhangi bir değişiklik yapılmadan yürütülmüştür. Bu amaçla çalışmada betimsel araştırma türü olan alan taraması modeli kullanılmıştır. Araştırmada planlanan model gereği alan taraması kapsamındaki tekil ve ilişkisel taramalar birlikte gerçekleştirilmiştir. Tarama modeli; var olan durumu, olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan araştırma modelidir (Karasar, 1998, s. 77). Tarama modelleri, bir evrende, evren ile ilgili genel bir kanıya varmak amaçlanarak, evrenin tümü ya da içerisinden alınacak bir örneklem üzerinde yapılan araştırma modelini ifade eder (Karasar, 1994, s. 79). İlişkisel taramalar ise en az iki değişken arasındaki ilişki düzeylerinin araştırıldığı tarama çalışmalarıdır (Üstündağ, 2013). Tekil taramalarla müzik öğretmeni adaylarının öz yeterlik inanç düzeyleri ve tutumları belirlenirken; ilişkisel taramalarla bu iki unsurun birbiriyle ve çeşitli değişkenlerle olan ilişkileri incelenmiştir.

3. 2. Çalışma Grubu

Bu araştırmanın örneklemini 2016-2017 eğitim-öğretim yılı güz döneminde Karadeniz Teknik Üniversitesi Müzik Öğretmenliği Anabilim Dalı'na devam etmekte olan müzik öğretmeni adayları oluşturmaktadır. Araştırmaya 102'si (%62.8) kız, 63'ü (%38.2) erkek olmak üzere 165 müzik öğretmeni adayı dahil edilmiştir. Örnekleme ilişkin demografik özellikler Tablo 3'te görülmektedir.

Tablo 3. Örneklemin Demografik Değerleri

Faktör	Değer	Toplam	%
Cinsiyet	Kız	102	61,8
	Erkek	63	38,2

Tablo 3'ün devamı

Faktör	Değer	Toplam	%
Sınıf	1	43	26,1
	2	38	23,0
	3	45	27,3
	4	39	23,6
Lise	GSL	131	79,4
	Diğer	34	20,6
Müzik Öğretmeni Olma İsteği	İstiyorum	141	85,5
	İstemiyorum	24	14,5
Akademisyen Olma İsteği	İstiyorum	102	61,8
	İstemiyorum	63	38,2
Okuduğu Bölümü Seçme	Kendi İsteğimle	161	97,6
	Değil	4	2,4
Toplam		165	100

Tablo 3 incelendiğinde kız öğrenci sayısının erkek öğrenci sayısına oranla daha yüksek olduğu, sınıflara yönelik birbirine yakın bir dağılım olduğu, güzel sanatlar lisesi mezunlarının normal lise mezunlarına göre daha fazla olduğu, müzik öğretmeni olmak isteyenlerin sayısının olmak istemeyenlere oranla daha yüksek olduğu, akademisyen olmak isteyenlerin akademisyen olmak istemeyenlere göre daha yüksek olduğu, bölümünü kendi isteğiyle seçenlerin de kendi isteği dışında seçenlere göre daha yüksek olduğu görülmektedir.

3. 3. Verilerin Toplanması

Bu bölümde verilerin toplanması aşamasında kullanılan ve farklı araştırmacılar tarafından geliştirilen iki ayrı ölçek ayrı ayrı tanıtılmış, geçerlik, güvenirlik bilgilerine yer verilmiş, ölçekler kimler tarafından geliştirilip uyarlandığı, madde sayıları, alt faktörleri ve aracın kullanım özellikleri hakkında bilgi verilmiştir. Ayrıca ölçeklerin araştırmaya uygunluğu ve araştırma için kullanılabilirliğine dair bilgiler verilmiştir.

3. 3. 1. Veri Toplama Araçları

Bu araştırmada veri toplamak için iki ayrı ölçek kullanılmıştır. Bunlardan ilki öğretmen adaylarının müzik öğretmenliğine yönelik öz yeterlik inancını belirlemek amacıyla “Müzik Öğretmenliği Öz Yeterlik Ölçeği”, ikincisi ise mesleğe yönelik tutumlarını belirlemek amacıyla kullanılan “Müzik Öğretmenliği Mesleğine Yönelik Tutum Ölçeği”dir.

3. 3. 1. 1. Müzik Öğretmenliği Öz Yeterlik Ölçeği

Ölçek müzik öğretmeni adaylarının müzik eğitimi ve öğretimine yönelik öz yeterliğini incelemek amacıyla Kurtuldu (2009) tarafından geliştirilmiştir. Geliştirilen ölçek müzik öğretmenliğine uygun 32 maddeden ve cevaplanması için likert tipinde beş basamaklı seçeneklerden oluşturulmuştur. Bu seçenekler; olumludan olumsuz doğru puanlarıyla birlikte, “Tamamen Katılıyorum (5)”, “Katılıyorum (4)”, “Kararsızım (3)”, “Katılmıyorum (2)”, “Kesinlikle Katılmıyorum (1)” şeklindedir. Ölçeğin geçerlik ve güvenilirliğinin belirlenmesi için araştırmacı tarafından Cronbach’s Alpha değeri hesaplanmış, katsayının 0,96 düzeyinde olduğu belirtilmiştir.

Ölçeğin faktörlerine ait başlıklar (basamaklar) “ders anlatma ve müziksel beceriye yönelik öz yeterlik algısı”, “öğretmenlik becerisine yönelik öz yeterlik algısı”, “sınıf yönetimine yönelik öz yeterlik algısı”, “öğretim yöntemlerini kullanabilmeye yönelik öz yeterlik algısı”, “eğitim düzeyi ve öğretim programına hâkimiyete yönelik öz yeterlik algısı” ve “okul yönetimiyle uyuma yönelik öz yeterlik algısı” şeklindedir. Ölçeğin faktörlerine ait maddelerin gösterildiği tablo aşağıdadır.

Tablo 4. Müzik Öğretmenliği Öz Yeterlik Ölçeği Alt Faktörleri

Faktörler	Maddeler
F1	4, 5, 7, 12, 14, 17, 18, 19
F2	25, 26, 30, 31, 32
F3	15, 21, 22, 23, 24
F4	8, 11, 13, 16, 27
F5	1, 2, 3, 6, 9, 10
F6	20, 28, 29

Yapılan tüm testler sonucunda ölçeğin müzik öğretmeni adaylarının öz yeterlik inançlarını sınamak için uygun nitelikte olduğu tespit edilmiştir. Kullanılan ölçekten elde edilebilecek maksimum puan 160, minimum puan ise 32’dir. Puandaki artış öz yeterlik algısındaki artışı ifade etmektedir.

3. 3. 1. 2. Müzik Öğretmenliği Mesleğine Yönelik Tutum Ölçeği

Çalışmada müzik öğretmeni olacak bireylerin mesleğe yönelik tutumlarını incelemek amacıyla Tufan ve Güdek (2008) tarafından geliştirilen “Müzik Öğretmenliği Mesleğine Yönelik Tutum Ölçeği” kullanılmıştır. Geliştirilen ölçek müzik öğretmenliğine uygun 11’i olumlu, 8’i olumsuz 19 maddeden ve cevaplanması için likert tipinde beş basamaklı seçeneklerden oluşturulmuştur. Bu seçenekler; olumludan olumsuz doğru puanlarıyla

birlikte, “Kuvvetle katılırim (5)”, “Katılırim (4)”, “Kararsızım (3)”, “Katılmam (2)”, “Asla Katılmam (1)”; olumsuz cümlelerde ise seçenekler bu sıralamanın tam tersi şeklindedir.

Ölçeğin geçerlik ve güvenilirliğinin belirlenmesi için araştırmacı tarafından güvenilirlik katsayısı olan Cronbach’s Alpha katsayısı hesaplanmış, katsayının 0,95 düzeyinde olduğu belirtilmiştir. Cronbach’s Alpha katsayısı tekrar hesaplanmış ve katsayının ,93 düzeyinde olduğu tespit edilmiştir. Elde edilen bu bulgulardan da anlaşılacağı üzere kullanılan ölçek geçerli ve güvenilir bir ölçektir.

Ölçeğin faktörlerine ait başlıklar (basamaklar) “sevgi ve adanmışlık”, “değer” şeklinde iki basamaktan oluşmaktadır.

Alt faktörlere yönelik maddeler aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tablo 5. Müzik Öğretmenliği Mesleğine Yönelik Tutum Ölçeği Alt Faktörleri

Faktörler	Maddeler
F1(değer)	1,2,3,10,11,12,15,16,17,18
F2(sevgi ve adanmışlık)	4,5,6,7,8,9,13,14,19

Yapılan tüm testler sonucunda ölçeğin müzik öğretmeni adaylarının mesleğe yönelik tutumlarını sınamak için uygun nitelikte olduğu tespit edilmiştir. Ölçekten elde edilebilecek maksimum puan 95 minimum puan ise 19’dur. Yüksek puan tutumun olumlu olduğunu, düşük puan ise tutumun olumsuz olduğunu belirtmektedir.

3. 3. 2. Veri Toplama süreci

Bu bölümde araştırmanın tasarlama süreci, nasıl yürütüldüğü ve veri toplama süreci hakkında bilgiler verilmiştir.

3. 3. 2. 1. Araştırmanın Tasarlanması, Yürütülmesi ve Veri Toplama Süreci

Öğretmen adaylarının yetiştirilmesi sürecinde onların davranışlarının, nitelikli eğitim-öğretim ortamlarının sağlanabilmesi ile doğru orantılı olduğu göz önünde bulundurulduğunda ve bugünün öğretmen adaylarının geleceğin toplum mimarları olacağı düşünüldüğünde öğretmen adaylarının öz yeterlik inançları ve mesleğe yönelik tutumları daha da önem kazanmaktadır. Bu çalışma, öğretmen adaylarının öz yeterlik inançlarının ve mesleğe yönelik tutumlarının belirlenip; öğretim programlarının öz yeterlik inançlarını ve mesleğe yönelik olumlu tutumları destekler şekilde planlanmasının öğretmen adaylarının niteliğini arttıracığı görüşünden hareketle planlanmıştır.

Çalışmanın ilk aşamasında konu ile ilgili kaynaklar gözden geçirilerek ve uzman görüşlerinden faydalanılarak araştırmanın amacı, gerekçesi ve önemi, sınırlıkları ve varsayımları ortaya koyulmuş ardından öz yeterlik, öğretmen öz yeterliği, tutum, mesleğe yönelik tutum anahtar kelimeleri yardımıyla geniş çaplı bir literatür taraması yapılmıştır. Çalışmanın literatür kısmını yerli, yabancı makaleler, tezler, kitaplar vb. kaynaklar oluşturmaktadır.

Çalışmanın ölçme araçları olarak “Müzik Öğretmenliği Öz Yeterlik Ölçeği” ve “Müzik Öğretmenliği Mesleğine Yönelik Tutum Ölçeği” kullanılması planlanmış ve ölçeklerin ilk formları elde edilmiştir. Gerekli incelemeler yapıldıktan sonra ve uzman görüşü alındıktan sonra ölçeklerin kullanılması uygun görülmüş ve ölçekler Karadeniz Teknik Üniversitesi, müzik öğretmenliği Anabilim Dalı’nda uygulanmıştır. Çalışmada 165 ölçek formu kullanılmış ve veriler bu formlardan elde edilmiştir.

Tartışma ve sonuç bölümünde, elde edilen bulgular, bulgulara yönelik sonuçlar, bulguların ilgili literatür ile benzer ve farklı yönleri belirtilmiş ve farklılıkların nedenleri üzerinde durulmaya çalışılmıştır. Öneriler bölümünde ise çalışmanın sonuçlarına ve ileride yapılabilecek çalışmalara yönelik öneriler ortaya koyulmuştur.

3. 4. Verilerin Analizi

Araştırma neticesinde elde edilen veriler SPSS” (Statistical Package for Social Sciences) 17.0 sürümü kullanılarak analiz edilmiştir. Tanımlayıcı istatistikler olarak ortalama, standart sapma, yüzde dağılımlar verilmiştir. Verilerin parametrik olup olmadığını belirlemek için yapılan çarpıklık basıklık testi sonuçlarına göre, çalışma verilerinin parametrik özellikler gösterdiği belirlenmiş ve parametrik testlerden faydalanılmıştır. Tabachnick ve Fidell (2013), yapılan çarpıklık-basıklık testlerinde, Skewness ve Kurtosis değerlerinin -1,5/+1,5 aralığında olması durumunda, verilerin normal dağılım özellikleri göstermiş olduğunu ifade etmişlerdir.

Verilerden elde edilen çarpıklık basıklık değerlerini gösteren tablo aşağıda sunulmuştur.

Tablo 6. Verilerin Çarpıklık Basıklık Değerleri

Faktörler	Test	Değer	Ss
Tutum	Skewness	-,799	,189
	Kurtosis	-,210	,376
Öz-yeterlik	Skewness	-,951	,189
	Kurtosis	,531	,376

Tablo 6'ya göre araştırmada kullanılan verilerin çarpıklık basıklık değerlerinin parametrik testlerin kullanılması açısından normal sınırlar içinde olduğu belirlenmiştir. Bu değerler göz önünde bulundurularak, araştırmanın alt amaçlarından biri olan müzik öğretmeni adaylarının öz yeterlik inanç düzeyleri ve mesleğe yönelik tutum puanları ile çalışmanın bağımsız değişkenleri arasında anlamlı bir ilişki var mıdır? amacına yönelik olarak değişken türüne göre "t Testi" ve "One Way ANOVA" testleri uygulanmıştır. Çalışmada, öz yeterlik algısı ile mesleğe yönelik tutum arasındaki ilişki ise Pearson Korelasyon Testi ile analiz edilmiştir.

4. BULGULAR

Bu kısımda çalışmanın bulguları araştırmanın alt amaçları bölümünde açıklanan alt amaç sırası ile verilmiştir. Çalışmanın alt amaçları;

1. Müzik öğretmeni adaylarının öz yeterlik inanç düzeyinin incelenmesi.
2. Müzik öğretmeni adaylarının mesleğe ilişkin tutumlarının incelenmesi.
3. Müzik öğretmeni adaylarının öz yeterlik düzeyleriyle mesleğe ilişkin tutumları arasında ilişki olup olmadığının incelenmesi.
4. Müzik öğretmeni adaylarının öz yeterlik düzeyleri ve mesleğe ilişkin tutumlarıyla bağımsız değişkenler arasında anlamlı farkların var olup olmadığının incelenmesi şeklinde oluşturulmuştur. Buna göre:

4. 1. Müzik Öğretmeni Adaylarının Öz Yeterlik İnanç Düzeylerine Ait Bulgular

Çalışmanın bu bölümünde, müzik öğretmeni adaylarının genel öz yeterlik inanç düzeyleri ve öz yeterlik ölçeğinde bulunan faktörlere yönelik öz yeterlik inançlarını gösteren tabloya ve tabloya ilişkin verilere yer verilmiştir.

Tablo 7. Müzik Öğretmeni Adaylarının Öz Yeterlik İnanç Puanları

Öz Yeterlik İnançları	Ortalama (\bar{X})	SS	En Yüksek	En Düşük
Genel Öz Yeterlik İnançları	131,93	23,23	160	51
Ders Anlatma ve Müziksel Beceriye Yönelik	33,21	6,22	40	12
Öğretmenlik Becerisine Yönelik	21,24	4,21	25	5
Sınıf Yönetimine Yönelik	20,46	4,40	25	7
Öğretim Yöntemlerini Kullanabilmeye Yönelik	20,68	4,13	25	7
Öğretim Programına Hâkimiyete Yönelik	23,76	4,59	30	7
Okul Yönetimiyle Uyuma Yönelik	12,40	2,50	15	4

Müzik öğretmeni adaylarının öz yeterlik inanç düzeylerini tespit etmek amacıyla uygulanan ölçeğe verilen yanıtlar doğrultusunda Tablo 7'de belirtilen değerlerin elde edildiği görülmüştür. Tablodan da görüleceği üzere öğretmen adaylarının genel öz yeterlik inanç puanları ortalaması 131,93 puandır. Testten alınabilecek en yüksek puanın 160 olduğu düşünüldüğünde, puan ortalamasının yüksek bir düzeyi yansıttığı söylenebilir.

4. 2. Müzik Öğretmeni Adaylarının Mesleğe Yönelik Tutum Düzeyleri

Bu bölümde araştırmaya dahil edilen öğretmen adaylarının mesleğe yönelik tutum ve tutumun alt faktörlerine ilişkin bulgulara yer verilmiştir.

Tablo 8. Müzik Öğretmeni Adaylarının Mesleğe Yönelik Tutum Puanları

Faktör	Ortalama (\bar{X})	SS	En Yüksek Puan	En Düşük Puan
Tutum	76,12	15,87	95	29
Sevgi ve Adanmışlık	36,03	8,02	45	13
Değer	40,09	8,20	50	16

Araştırmaya dahil edilen öğretmen adaylarının mesleklerine ilişkin tutumlarını tespit etmek amacıyla uygulanan ölçekten ve alt boyutlarından elde edilen puanlar Tablo 8'deki gibidir. Tablodan da görüleceği üzere öğretmen adaylarının tutum puanı ortalaması 76,12; sevgi ve adanmışlık basamağına yönelik puanları ortalaması 36,03 ve değer basamağına yönelik puanları ortalaması da 40,09'dur. Ölçekten elde edilebilecek olan en yüksek puanın 90 olduğu göz önünde bulundurulduğunda, müzik öğretmeni adaylarının mesleğe yönelik tutumlarının olumlu yönde olduğu söylenebilir.

4. 3. Müzik Öğretmeni Adaylarının Öz Yeterlik İnanç Düzeyleri ile Mesleğe Yönelik Tutumları Arasındaki İlişkiye Ait Bulgular

Çalışmanın bu bölümünde, müzik öğretmeni adaylarının öz yeterlik inanç düzeyleri ile mesleğe yönelik tutumları arasındaki ilişkiyi belirten tabloya ve korelasyon analizine ilişkin değerlere yer verilmiştir.

Tablo 9. Öz Yeterlik İnançları ile Mesleğe Yönelik Tutum Arasındaki İlişkinin İncelenmesine Yönelik Korelasyon Analizi

Değişken	Öz Yeterlik	Tutum
Öz yeterlik	1	,653
Tutum	,653	1

**p<.01

Müzik öğretmeni adaylarının öz yeterlik inançlarıyla mesleğe yönelik tutum arasındaki ilişkinin tespit edilmesi amacıyla uygulanan Pearson korelasyon analizi sonucunda Tablo 9'da görülen sonuçlar elde edilmiştir. Tablodan da görüleceği üzere öz yeterlik ile tutum arasında pozitif yönlü, yüksek yönlü ($r = ,653$) ve anlamlı bir ilişki söz konusudur ($p<0,01$). "Korelasyon katsayısı (r) nın yorumu; $r<0.2$ ise çok zayıf ilişki yada korelasyon yok, $0.2-0.4$ arasında ise zayıf korelasyon, $0.4-0.6$ arasında ise orta şiddette

korelasyon, 0.6-0.8 arasında ise yüksek korelasyon, 0.8> ise çok yüksek korelasyon olduğu yorumu yapılır” (Çakır-Yıldız ve Güneş, 2017, s. 55).

4. 4. Müzik Öğretmen Adayları Öz Yeterlik İnanç Seviyeleri Mesleğe Yönelik Tutumları ile Çalışmanın Bağımsız Değişkenleri Arasında İlişkiye Ait Bulgular

Çalışmanın bu bölümünde, müzik öğretmeni adaylarının öz yeterlik inanç düzeyleri ve tutumları ile çalışmanın bağımsız değişkenleri olan “sınıf”, “cinsiyet”, “mezun olunan lise türü”, “müzik öğretmeni olma isteği”, “akademisyen olma isteği”, “okuduğu bölümü kendi isteğiyle seçip seçmeme” değişkenleri arasında anlamlı farkların olup olmadığına yönelik tablolara ve analiz değerlerine yer verilmiştir.

4. 4. 1. Müzik Öğretmen Adayları Öz Yeterlik İnanç Seviyeleri ile Bağımsız Değişkenler Arasındaki İlişkiye Dönük Bulgular

Bu bölümde müzik öğretmen adaylarına yönelik öz yeterlik inanç puanları ile çalışmadaki bağımsız değişkenler arasındaki ilişkiye yönelik tablolar ve tablolara ilişkin değerler sunulmuştur.

Tablo 10. Sınıfa Göre Öz Yeterlik İnançlarının ANOVA ile Karşılaştırılması

Kaynak	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	p
Gruplar Arası	539,598	3	179,866	.32	.80
Gruplar İçi	88027,796	161	546,756		
Toplam	88567,394	164			

Çalışmaya dahil edilen müzik öğretmeni adaylarının buldukları sınıfa göre öz yeterlik inançlarının farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) neticesinde öğretmen adaylarının öz yeterlik inançları sınıfa göre farklılaşmadığı görülmüştür [$F_{(3-161)}=.32, p>.05$] (Tablo 10).

Tablo 11. Cinsiyete Göre Öz Yeterlik İnançlarının t-Testi ile Karşılaştırılması

Cinsiyet	N	\bar{X}	SS	sd	t	p
Kız	102	134,52	21,27	163	1.83	.068
Erkek	63	127.74	25.72			

Yapılan t-testi sonucunda öğretmen adaylarının cinsiyetlerine göre öz yeterlik inançlarının anlamlı şekilde farklılaşmadığı tespit edilmiştir [$t_{(163)}=1.83, p>.05$].

Tablo 12. Mezun Olunan Lise Türüne Göre Öz Yeterlik İnançlarının t-Testi ile Karşılaştırılması

Lise Türü	N	\bar{X}	SS	sd	t	p
GSL	131	130.32	23,85	163	-1.82	.079
Diğer	34	138.18	19.80			

Yapılan t-testi sonucunda müzik öğretmeni adaylarının mezun oldukları liseye göre öz yeterlik inançlarının anlamlı şekilde farklılaşmadığı tespit edilmiştir ($t_{(163)}=-1.82$, $p>.05$).

Tablo 13. Müzik Öğretmeni Olup Olmama İsteğine Göre Öz Yeterlik İnançlarının t-Testi ile Karşılaştırılması

Öğretmen Olma İsteği	N	\bar{X}	SS	Sd	t	p
İstiyorum	141	134.5	21.80	163	3.64	.000**
İstemiyorum	24	116.5	25.84			

** $p<.001$

Müzik öğretmeni olup olmama isteğine bağlı olarak öz yeterlik inançlarının farklılaşmadığını tespit etmek için yapılan t-testi neticesinde müzik öğretmeni olmayı isteyenlerin istemeyenlere göre anlamlı şekilde daha yüksek öz yeterlik inancına sahip olduğu görülmüştür [$t_{(163)}=3.64$, $p<.001$]. Ortaya çıkan fark müzik öğretmeni olmak isteyenlerin puanlarının ($\bar{X}=134.5$, $SS=21.80$), KPSS'ye girip müzik öğretmeni olmak istemeyenlerin puanlarından ($\bar{X}=116.5$, $SS=25.84$) daha yüksek olmasından kaynaklanmaktadır (Tablo 13).

Tablo 14. Akademisyen Olup Olmama İsteğine Göre Öz Yeterlik İnançlarının t-Testi ile Karşılaştırılması

Akademisyen Olma İsteği	N	\bar{X}	SS	Sd	t	p
İstiyorum	102	135.8	19.1	163	2.7	.006**
İstemiyorum	63	125.6	27.7			

** $p<.05$

Çalışmaya dahil edilen müzik öğretmeni adaylarının akademisyen olup olmama isteklerine göre öz yeterlik inançları arasında fark olup olmadığını saptamak amacıyla yapılan t-testi sonuçları Tablo 14'te görülmektedir. Tablodan da görüleceği üzere akademisyen olmak istediğini ifade eden adayların öz yeterlik inanç düzeyleri akademisyen olmak istemeyenlerden anlamlı şekilde daha yüksektir [$t_{(163)}=2.7$, $p<.05$]. Belirlenen bu farkın akademisyenliği isteyen öğretmen adaylarının öz yeterlik inancı

ortalama puanlarının ($\bar{X}=135.8$, $SS=19.1$), akademisyen olmak istemeyenlerin puanlarından ($\bar{X}=125.6$, $SS=27.7$) daha yüksek olmasından kaynaklanmaktadır.

Tablo 15. Okunulan Bölümü Kendi İsteğiyle Seçme Durumuna Göre Öz Yeterlik İnançlarının t-Testi ile Karşılaştırılması

Okuduğu Bölümü Seçme	N	\bar{X}	SS	Sd	t	p
Kendi isteğiyle	161	132.8	22.7	163	3.2	.002**
Kendi isteğiyle değil	4	96	14.9			

**p<.05

Öğretmen adaylarının okudukları bölümü kendi isteklerine göre seçip seçmeme durumlarına bağlı olarak öz yeterlik inançlarının farklılaşıp farklılaşmadığını tespit etmek için yapılan t-testi neticesinde okuduğu bölümü kendi isteğiyle seçtiğini ifade edenlerin öz yeterlik inançlarının diğerlerine göre anlamlı şekilde daha yüksek olduğu görülmüştür [$t_{(163)}=3.2$, $p<.05$]. Ortaya çıkan fark okuduğu bölümü kendi isteğiyle seçenlerin puanlarının ($\bar{X}=132.8$, $SS=22.7$), kendi isteğiyle seçmeyenlerin puanlarından ($\bar{X}=96$, $SS=14.9$) daha yüksek olmasından kaynaklanmaktadır (Tablo 15).

4. 4. 2. Müzik Öğretmeni Adaylarının Mesleğe Yönelik Tutum Puanları ile Bağımsız Değişkenler Arasındaki İlişkiye Dönük Bulgular

Bu bölümde, müzik öğretmeni adaylarının müzik öğretmenliği mesleğine yönelik tutum puanları ile çalışmanın bağımsız değişkenleri arasındaki ilişkiye yönelik tablolar ve tablolara yönelik değerler sunulmuştur.

Tablo 16. Sınıfa Göre Tutum Puanlarının ANOVA ile Karşılaştırılması

Kaynak	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	p
Gruplar Arası	108,825	3	36,275	.142	.41
Gruplar İçi	41227,503	161	256,071		
Toplam	41336,327	164			

Sınıfa göre tutumların farklılaşıp farklılaşmadığını tespit etmek için yapılan ANOVA sonucunda gruplar arasındaki farkın anlamlı olmadığı görülmüştür [$F_{(3-161)}=.142$, $p>.05$]

Tablo 17. Cinsiyete Göre Tutum Puanlarının t-Testi ile Karşılaştırılması

Cinsiyet	N	\bar{X}	SS	sd	t	p
Kız	102	78,38	14,58	163	2.35	.020**
Erkek	63	72,47	17,26			

**p<.05

Yapılan t-testi sonucunda müzik öğretmeni adaylarının tutum puanlarının cinsiyete göre farklılaştığı tespit edilmiştir [$t_{(163)}=2.35$, $p<.05$]. Ortaya çıkan fark kızların tutum puanlarının ($\bar{X}=78.38$, $SS=14.58$), erkeklerin tutum puanından ($\bar{X}=72.47$, $SS=17.26$) daha yüksek olmasından kaynaklanmaktadır.

Tablo 18. Mezun Olunan Liseye Göre Tutum Puanlarının t-Testi ile Karşılaştırılması

Lise Türü	N	\bar{X}	SS	Sd	T	p
GSL	131	74.45	16	163	-2.70	.008**
Diğer	34	82.55	13.5			

**p<.01

Yapılan t-testi sonucunda güzel sanatlar lisesi (GSL) mezunlarının tutum puanlarının diğer liselerden mezun olanlarınkine oranla anlamlı şekilde daha yüksek olduğu görülmüştür ($t_{(163)}=-2.70$, $p<.01$). Ortaya çıkan fark diğer lise mezunlarının tutum puanlarının ($\bar{X}=82.55$, $SS=13,5$), güzel sanatlar liselerinden mezun olanların puanlarından ($\bar{X}=74.45$, $SS=16$) daha yüksek olmasından kaynaklanmaktadır (Tablo 18).

Tablo 19. Öğretmen Olup Olmama İsteğine Göre Tutum Puanlarının t-Testi ile Karşılaştırılması

Öğretmen Olma İsteği	N	\bar{X}	SS	Sd	t	p
İstiyorum	141	79	13.6	163	6.3	.000***
İstemiyorum	24	59	17.5			

***p<.001

Yapılan t-testi sonucunda müzik öğretmeni olmak isteyen öğretmen adaylarının tutum puanlarının müzik öğretmeni olmak istemeyenlere göre anlamlı şekilde daha yüksek olduğu görülmüştür [$t_{(163)}=6.3$, $p<.001$] (Tablo 19).

Tablo 20. Akademisyen Olup Olmama İsteğine Göre Tutum Puanlarının t-Testi ile Karşılaştırılması

Akademisyen Olma İsteği	N	\bar{X}	SS	Sd	t	p
İstiyorum	102	79,1	14.8	163	3.1	.002**
İstemiyorum	63	71,2	16.3			

**p<.05

Yapılan t-testi sonucunda akademisyen olmak istediğini ifade eden öğretmen adaylarının tutum puanlarının anlamlı şekilde daha yüksek olduğu tespit edilmiştir [$t_{(163)}=3.1, p<.05$] (Tablo 20).

Tablo 21. Okunulan Bölümü Kendi İsteğiyle Seçip Seçmemeye Göre Tutum Puanlarının t-Testi ile Karşılaştırılması

Okuduğu Bölümü Seç.	N	\bar{X}	SS	Sd	t	p
Kendi İst.	161	76.7	15,5	163	3	.003**
Değil	4	53	8,7			

**p<.01

Okunulan bölümü kendi isteğiyle seçip seçmeme durumuna bağlı olarak öğretmen adaylarının tutum puanları arasında farklılık var olup olmadığını belirlemek için yapılan t-testi sonucunda Tablo 21'deki sonuçlar elde edilmiştir. Tablodan da görüldüğü üzere okuduğu bölümü kendi isteğiyle seçen öğretmen adaylarının tutum puanları diğerlerinden anlamlı şekilde daha yüksektir [$t_{(163)}=3, p<.05$].

5. TARTIŞMA

Bu bölümde çalışmadan elde edilen sonuçlar daha önce yapılan benzer çalışmalardan elde edilen sonuçlar ile karşılaştırılmış ve değerlendirmelerde bulunulmuştur.

5. 1. Müzik Öğretmeni Adaylarının Öz Yeterlik İnanç Düzeylerine Ait Bulgulara Yönelik Tartışma

Çalışmada müzik öğretmeni adaylarının öz yeterlik inanç puanları hesaplanmıştır. Çalışmanın bulguları incelendiğinde müzik öğretmeni adaylarının öz yeterlik inançlarının yüksek düzeyde olduğu söylenebilir. Bu durumun nedeni olarak müzik öğretmeni adaylarının, öğrenim gördükleri bölüme yönelik yakınlıkları ve bölümü genel olarak kendi istekleriyle ve severek seçmiş olmaları gösterilebilir. Bu durumun bir nedeninin de müzik öğretmeni adaylarının aldıkları eğitimin niteliği olduğu söylenebilir. Nitekim yapılan çalışmada elde edilen bulgular, Kurtuldu ve Çiftçi'nin 2010' da yayımlanan ve yine müzik öğretmeni adaylarının öz yeterlik inançlarını inceleyen çalışmanın bulgularıyla örtüşmektedir. Çalışma bulguları, Çevik'in 2010' da yayımlanan ve müzik öğretmeni adaylarının öz yeterlik inançlarının çeşitli değişkenler açısından incelendiği çalışmanın bulguları ile de benzerlik göstermektedir. Öğretmen adaylarının öz yeterlik inançlarının incelendiği (Akkuzu ve Akçay, 2012; Kahyaoğlu ve Yangın, 2007; Oğuz, 2009) çalışmalarda da öğretmen adaylarının öz yeterlik inançlarının yüksek düzeyde olduğu belirtilmiştir.

Daha önce de ifade edildiği üzere eğitim-öğretim alanlarında da öz yeterlik inancı çok büyük öneme sahiptir.

Öğretmen adaylarının öz yeterlik inançları, eğitim öğretim sürecinde oldukça önemli bir yere sahiptir. Müzik öğretmeni adaylarının yüksek öz yeterlik inancına sahip olmaları mesleklerinin gereklerine dair kendilerine olan güven düzeyini göstermesi açısından önem arz etmektedir. Müzik öğretmeni mesleğinde yer alan sanat etkinlikleri ve sınıf içi uygulamalardan ötürü öğretmen adaylarının öz yeterlik düzeylerinin yüksek olması, kaliteli müzik ve sanat eğitim verilmesi açısından ve aynı zamanda öğrencilerin müzik ve sanat eğitimiyle iyiye, güzele yönlendirilmesi noktasında son derece önemlidir.

Müzik öğretiminde öğretmenlerin öz yeterlikleriyle öğrenci başarısı arasında pozitif yönlü bir ilişki bulunduğu; bu bağlamda kendine güven düzeyi yüksek olan, sahip olduğu becerilerin, kabiliyetlerin bilincinde olan, başarabileceğine dair yüksek inanca sahip olan öğretmenlerin öğrencilerini akademik olarak daha başarılı hale getirecek olan teknik ve

yöntemleri deneme, öğrenme ve uygulama isteklerinin arttığı ifade edilmektedir (Afacan, 2008). Çalışmanın sonuçları bu açıdan ele alındığında müzik öğretmeni adaylarının yüksek öz yeterlik inanç düzeylerinin, onların eğitim verecekleri öğrencilerin başarılarının da artmasında önemli bir etken olabileceği söylenebilir.

5. 2. Müzik Öğretmen Adaylarının Tutum Puanlarına Ait Bulgulara Yönelik Tartışma

Çalışmada müzik öğretmeni adaylarının mesleğe yönelik tutum puanları hesaplanmıştır. Çalışmanın bulguları incelendiğinde müzik öğretmeni adayları mesleğe yönelik tutumlarının olumlu olduğunu belirtmiştir. Yine mesleğe yönelik tutum ölçeğinin alt faktörleri olan “sevgi ve adanmışlık” ve “değer” faktörlerinde de ortaya çıkan sonuç bu sonuçla paralellik göstermektedir. Bu durumun nedeni olarak müzik öğretmeni adaylarının çoğunun yine öğrenim gördükleri bölümü tanıyarak, severek ve bilerek seçmiş oldukları gösterilebilir.

Literatürde araştırmanın bu bulgularını destekleyen çalışmalar mevcuttur. Piji-Küçük (2013) müzik öğretmeni adaylarının mesleğe yönelik tutumlarını ve benlik saygılarını incelediği çalışmasında, müzik öğretmeni adaylarının mesleğe yönelik tutumlarının olumlu olduğunu belirtmiştir. Piji-Küçük (2012) yine müzik öğretmeni adaylarının mesleğe yönelik tutumlarını incelediği çalışmasında müzik öğretmeni adaylarının mesleğe yönelik tutumlarının olumlu olduğunu belirtmiştir. Çiçek-Sağlam (2008) müzik öğretmeni adaylarının müzik öğretmenliği mesleğine yönelik tutumlarını incelediği çalışmasında müzik öğretmeni adaylarının mesleğe yönelik tutumlarının olumlu olduğunu belirtmiştir. Demirtaş ve diğerleri (2011), öğretmen adaylarının öz-yeterlik inançlarını ve mesleğe yönelik tutumlarını inceledikleri çalışmada öğretmen adaylarının mesleğe yönelik tutumlarının olumlu yönde olduğunu belirtmişlerdir. Yine Baykara-Pehlivan (2008) sınıf öğretmeni adaylarının sosyo-kültürel özellikleri ve mesleğe yönelik tutumlarını incelediği çalışmasında öğretmen adaylarının mesleğe yönelik tutumlarının yüksek olduğunu belirtmiştir. Bunların yanı sıra Usta ve Korkmaz (2010) öğretmen adaylarının mesleğe yönelik tutumlarını inceledikleri çalışmanın sonuç kısmında öğretmen adaylarının mesleğe yönelik tutumlarının olumlu yönde olduğunu belirtmişlerdir.

Araştırmada ve literatürdeki diğer araştırmalarda da görüldüğü üzere öğretmen adaylarının çoğu mesleklerine yönelik tutumlarının olumlu yönde olduğunu belirtmişlerdir. Bilindiği üzere öğretmenlik mesleği ülkemizde yaygın olarak tercih edilen ve saygı gösterilen mesleklerden biridir. Bu araştırma ve diğer araştırmalardaki öğretmen adaylarının çoğu mesleklerini kendi istekleriyle seçmiştir, başka bir deyişle öğretmen adayları öğretmenlik mesleğinin değerini bilerek ve özümseyerek seçtiği söylenebilir. Bu

durum göz önüne alındığında öğretmen adaylarının mesleklerine yönelik tutumlarının olumlu olması öngörülebilir bir beklenen bir sonuçtur. Yine öğretmen adaylarının mesleğe yönelik tutumlarını olumlu olarak belirtmeleri öğretmenlik mesleğinin etkin bir şekilde yapılabilmesi açısından oldukça önemli bir durumdur, çünkü mesleğe yönelik olumlu tutumların öğretmenin mesleki yaşamına olumlu olarak yansıdığı görülmektedir. Olumlu tutumlar başka bir deyişle mesleki hayatta karşılaşılabilecek zorluk ve problemler karşısında dik bir şekilde durulması ve kolayca pes edilmemesi durumlarını da beraberinde getirmektedir.

5. 3. Müzik Öğretmen Adaylarının Öz Yeterlik İnanç Düzeyleri ile Mesleğe Yönelik Tutumları Arasındaki İlişkiye Ait Bulgulara Yönelik Tartışma

Çalışmada müzik öğretmeni adaylarının öz yeterlik inanç düzeyleri ile müzik öğretmenliği mesleğine yönelik tutumları arasındaki ilişkinin düzeyi hesaplanmış ve öz yeterlik inançları mesleğe yönelik tutum arasında yüksek düzeyde pozitif bir ilişki tespit edilmiştir. Çalışmanın bu bulgularına göre, tutumların olumluya çevrilmesi ya da öz-yeterlik inancının geliştirilmesi, bir başkasını etkileme şansını verebilir. Bir başka deyişle öz-yeterlikleri yüksek olan öğrencilerin mesleğe yönelik tutumları, içinde buldukları öğrenim süreçlerindeki unsurların niteliği ve niceliğinden, olumlu veya olumsuz olarak etkilenebilmektedir. Bu olumlu yöndeki ilişkinin nedeninin temel olarak tutum ve öz-yeterlik kavramlarının birbirine yakın kavramlar olması gösterilebilir.

Araştırmanın bu bulgusu, bu bağlamda literatürdeki diğer araştırmalarda elde edilen bazı bulguları desteklemektedir (Berk ve Yıldız, 2016; Çaycı, 2011; Dadandı, Kalyon ve Yazıcı, 2016; Eroğlu ve Ünlü, 2015; Sandıkçı ve Öncü, 2013). Araştırma bulguları, bu açıdan Arastaman'ın (2013) çalışmasının sonuçları ile farklılık göstermektedir. Tüm bu çalışmalardan da görülebileceği gibi, bu konuda yapılan çalışmalarda net sonuçlar elde edilmemiştir. Ortaya çıkan farkların sebepleri olarak, öğrenim görülen bölümlerin farklılığı, ders programlarının ve eğitim-öğretim sürecinde kullanılan yöntem ve tekniklerin farklılığı, öğrencilerin geçmiş öğrenim yaşantıları gösterilebilir.

5. 4. Müzik Öğretmen Adaylarının Öz Yeterlik Seviyeleri ve Mesleğe Yönelik Tutumları ile Çalışmadaki Bağımsız Değişkenlere Yönelik Bulgular Yönelik İçin Tartışma

Aşağıdaki başlıklarda müzik öğretmen adaylarının öz yeterlik seviyeleri ve mesleğe yönelik tutumları ile araştırmadaki bağımsız değişkenler arasında anlamlı bir ilişki var mıdır? Şeklindeki alt amaca yönelik bulgulara ilişkin tartışmaya yer verilmiştir.

5. 4. 1. Müzik Öğretmeni Adaylarının Öz Yeterlik İnanç Düzeyleri ile Bağımsız Değişkenler Arasındaki İlişkilerin İncelenmesine Dönük Bulgulara Yönelik Tartışma

Çalışmada müzik öğretmeni adaylarının öz yeterlik düzeyleriyle bağımsız değişkenler arasındaki anlamlı farklar olup olmadığı incelenmiştir. Buna göre: müzik öğretmeni adaylarının öz yeterlik inanç düzeyleri ile cinsiyet, sınıf, mezun olunan lise türü değişkenleri ile arasında istatistiksel açıdan anlamlı farklar bulunmadığı; okuduğu bölümü kendisi isteyerek seçme, müzik öğretmeni olmayı isteme durumu ve akademisyen olup olmamayı isteme durumu açısından ise gruplar arasında anlamlı farklılık olduğu saptanmıştır. Çalışmanın bulguları, literatürde bulunan, öğretmen adaylarının öz yeterlik inançlarının çeşitli değişkenlere yönelik incelendiği çalışmaların bulguları ile benzerlikler ve farklılıklar göstermektedir. Çalışkan, Selçuk ve Özcan'ın 2010' da yayımlanan ve öğretmen adaylarının öz yeterlik inançlarını inceledikleri çalışmalarında, adayların öz yeterlik inançlarında, cinsiyet ve sınıf düzeyi değişkenlerine göre anlamlı farklar olduğunu belirtmişlerdir. Yılmaz, Yılmaz ve Türk'ün 2010' da yayımlanan çalışmasında ise öğretmenlerin öz yeterlik inançları ile yaş değişkeni arasında anlamlı bir fark tespit edilmezken, cinsiyet değişkeni ile öz yeterlik inançları arasında anlamlı bir fark tespit edilmiştir. Çevik'in 2010'da yayımlanan ve müzik öğretmeni adaylarının öz yeterlik inançlarının incelendiği çalışmasında, öğretmen adaylarının öz yeterlik inançları ile cinsiyet değişkeni arasında anlamlı bir fark bulunmadığı; sınıf değişkeni arasında ise anlamlı bir farkın ortaya çıktığını belirtilmiştir. Kurtuldu ve Çiftçi'nin 2010'da yayımlanan müzik öğretmeni adaylarının öz yeterlik inançlarının incelendiği çalışmada, sınıf değişkeni ile öz yeterlik inançları arasında anlamlı bir ilişki tespit edildiği belirtilmiştir. Araştırmacılar 4. sınıfta öğrenim gören müzik öğretmeni adaylarının öz yeterlik inanç düzeylerinin diğer sınıflara oranla daha yüksek olduğunu tespit etmiş ve bu durumun nedeninin öğretmen adaylarının üniversite ortamında geçirdiği dört yılın birikimi olabileceğini belirtmişlerdir. Taşkın ve Hacıömeroğlu'nun 2010' da yayımlanan ve sınıf öğretmeni adaylarının öz yeterlik inançlarının incelendiği çalışmada, Çevik'in 2010'da yayımlanan çalışmasının bulgularıyla örtüşen şekilde, öz yeterlik inançları ile cinsiyet değişkeni arasında anlamlı bir fark bulunmadığı; sınıf değişkeni arasında ise anlamlı bir farkın ortaya çıktığı belirtilmiştir. Özdemir (2008) yapmış olduğu çalışmasında öğretmen adaylarının öğretim sürecinin çeşitli değişkenlerine yönelik öz yeterlik düzeylerinin cinsiyete ve öğretmenlik yapıp yapmaya istekli olma durumuna göre anlamlı şekilde farklılaştığını, buna karşın mezun olunan liseye göre ise anlamlı bir farklılık olmadığını bildirmiştir.

Görüldüğü üzere literatürde yer alan ve öğretmen adaylarının öz yeterlik inançlarının çeşitli değişkenlere yönelik olarak incelendiği birçok çalışmanın bulguları farklılıklar

göstermektedir. Bazı çalışmalarda öğretmen adaylarının öz yeterlik inançları ile bağımsız değişkenler arasında anlamlı ilişkiler tespit edilirken; bazılarında tespit edilmemiştir. Bu çalışmalarda ortaya çıkan farklılıkların; öğrenim görülen bölüm, geçmiş eğitim yaşantıları yanı sıra farklı kişisel ve çevresel etmenler kaynaklı olabileceği düşünülmektedir.

Öğretmen adaylarından, KPSS'ye girip müzik öğretmeni olmak isteyenlerin öz yeterlik inanç düzeylerinin istemeyenlere oranla, akademisyen olmak isteyenlerin öz yeterlik inanç düzeylerinin, istemeyenlere oranla, okuduğu bölümü kendi isteğiyle seçenlerin öz yeterlik inanç düzeylerinin ise kendi isteğiyle seçmeyenlere oranla daha yüksek olduğunun tespit edilmiş olması, mesleği ile ilgili gelecek projeksiyonu oluşturabilmiş adayların, öz yeterlik inanç düzeylerinin yüksekliği paralelinde düşünüyor ve davranıyor olduğunun önemli bir sonucu olarak yorumlanabilir.

5. 4. 2. Müzik Öğretmeni Adaylarının Mesleğe Yönelik Tutumları ile Bağımsız Değişkenler Arasındaki İlişkilerin İncelenmesine Dönük Bulgulara Yönelik Tartışma

Çalışmada müzik öğretmeni adaylarının mesleğe yönelik tutumları ile çalışmanın bağımsız değişkenleri arasında anlamlı farkların olup olmadığı incelenmiştir. Elde edilen bulgular göz önünde bulundurulduğunda mesleğe yönelik tutumların sınıf değişkenine göre anlamlı şekilde farklılaşmadığı tespit edilmiştir. Bunun yanı sıra cinsiyete göre mesleğe yönelik tutum düzeylerinin farklılaştığı, kızların mesleğe yönelik tutum puanlarının erkeklere göre anlamlı şekilde daha yüksek olduğu saptanmıştır. Bu durumun nedeni olarak ülkemizde öğretmenlik mesleğinin genellikle bayanlara yakıştırılması ve daha çok bayanlar tarafından tercih edilmesi gösterilebilir.

Yapılan çalışmada aynı zamanda mezun olunan liseye göre mesleğe yönelik tutum puanları açısından anlamlı farklılık olduğu, güzel sanatlar lisesinden mezun olanların mesleğe yönelik tutum puanlarının anlamlı şekilde daha yüksek olduğu saptanmıştır. Güzel sanatlar liselerinden yetişen öğretmen adaylarının meslek seçimlerini diğerlerine göre daha erken yaptıkları varsayımında bulunulduğunda ortaya çıkan bu sonucun bu duruma bağlanabileceği düşünülmektedir.

Yapılan çalışmada akademisyen olmak isteyen ve istemeyen öğretmen adayları arasında mesleğe yönelik tutum puanları açısından akademisyen olmak isteyenler yönünde anlamlı farklılık olduğu görülmüştür. Bu sonuç mesleğine dair gelecek projeksiyonu oluşturabilmiş olanların mesleğe yönelik tutumların olumlu olduğunu göstermektedir ki bu bulgu çalışmanın önemli bulguları arasında yer almaktadır.

Yine çalışmada müzik öğretmeni olmak isteyenlerin mesleğe yönelik tutum puanlarının müzik öğretmeni olmak istemeyenlere göre anlamlı şekilde farklılaştığı görülmüştür.

Çalışmanın bir başka sonucuna göre de okuduğu bölümü kendi isteğiyle seçen müzik öğretmeni adaylarının mesleğe yönelik tutum puanlarının kendi isteğiyle seçmeyenlere göre anlamlı şekilde farklılaştığı belirlenmiştir. Bu anlamda istekli olarak yapılan bir seçimin sonucunun olumlu bir tutum olduğu görülmektedir.

Çalışmanın bulguları, literatürde bulunan, öğretmen adaylarının mesleğe yönelik tutumlarının çeşitli değişkenlere yönelik incelendiği çalışmaların bulguları ile benzerlikler ve farklılıklar göstermektedir.

Usta, Bozdoğan ve Yıldırım (2007) öğretmen adaylarının mesleğe yönelik tutumlarını inceledikleri çalışmada, mesleğe yönelik tutumların cinsiyete ve öğrenim gördükleri bölümü tercih etme etkenine göre anlamlı olarak farklılaştığını belirtmişlerdir.

Taşkın ve Hacıömeroğlu (2010) öğretmen adaylarının, öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarını inceledikleri çalışmada cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılaşma olmadığını belirtmişlerdir.

Aksoy (2010) öğretmen adaylarının mesleğe yönelik tutumlarını incelediği çalışmasında, tutum puanlarının cinsiyete göre kızlar; öğretmenlik mesleğini isteyerek seçenler ve mezun olduklarında öğretmen olmak isteyenlerin yönünde anlamlı olarak farklılaştığını; mezun olunan lise değişkenine yönelik ise anlamlı farklılık görülmediğini belirtmiştir.

6. SONUÇLAR VE ÖNERİLER

Bu bölümde araştırmadan elde edilen bulguların değerlendirilmesine, bu bulgulardan elde edilen sonuçlara, sonuçlara dayalı önerilere ve ileride yapılabilecek araştırmalara yönelik önerilere yer verilmiştir.

6. 1. Sonuçlar

Bu bölümde öncelikli olarak çalışmaya dahil edilen öğretmen adaylarının öz yeterlik inanç düzeylerine ait sonuçlar belirtmiştir. Daha sonra müzik öğretmen adaylarının mesleğe yönelik tutumlarına yönelik sonuçlar belirtilmiştir. Bunların ardından müzik öğretmenliği adaylarının öz yeterlik inancı seviyeleri ve mesleğe yönelik tutumları arasındaki ilişkiye ait sonuçlar, son olarak da müzik öğretmenliği adaylarının öz yeterlik inancı seviyeleri ve mesleğe yönelik tutumları ile çalışmadaki bağımsız değişkenler arasındaki ilişkiye ait sonuçlara yer verilmiştir. Bunlara göre:

1. Yapılan çalışma neticesinde çalışmaya dahil edilen öğretmen adaylarının öz yeterlik inanç düzeylerinin yüksek olduğu görülmüştür. Buna göre aday öğretmenler olumlu bir eğilim göstererek öz yeterliklerini ifade etmiş ve kendilerine güvendiklerini vurgulamışlardır. Çalışmadan elde edilen sonuçlar, çalışılan grubunu öz yeterlik inançlarının yüksek düzeyde bulunduğunu ve müzik öğretmeni adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik olarak güvene sahip olduklarını ifade etmektedir. Ölçeğin tüm alt faktör puanları da bu sonuca paralellik göstermektedir.
2. Öğretmen adaylarının tutum düzeylerinin tespit edilmesi amacıyla kullanılan ölçekten elde edilebilecek en yüksek puan dikkate alındığında ve bu alt probleme yönelik istatistiksel analizler neticesinde öğretmen adaylarının tutumlarının olumlu olduğu görülmüştür. Mesleğe yönelik tutum ölçeğinin alt faktörleri olan “sevgi ve adanmışlık” ve “değer” faktörlerinde de aynı durum kendini göstermektedir.
3. Çalışmada müzik öğretmeni adaylarının öz yeterlik inanç düzeyleri mesleğe yönelik tutumları arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki bulunmuştur.
4. Araştırmadan elde edilen bulgular incelendiğinde, müzik öğretmeni adaylarının öz yeterlik inançlarının sınıf, cinsiyet, mezun olunan lise türü, bağımsız değişkenlerine bağlı olarak farklılaşmadığı, müzik öğretmeni olup olmama isteği, akademisyen olup olmama isteği ve okuduğu bölümü kendi isteğiyle

seçip seçmeme bağımsız değişkenlerine bağlı olarak ise anlamlı farklar elde edildiği görülmektedir.

KPSS'ye girip müzik öğretmeni olmak isteyenlerin öz yeterlik inanç düzeylerinin istemeyenlere oranla, akademisyen olmak isteyenlerin öz yeterlik inanç düzeylerinin, istemeyenlere oranla, okuduğu bölümü kendi isteğiyle seçenlerin öz yeterlik inanç düzeylerinin ise kendi isteğiyle seçmeyenlere oranla daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

5. Öğretmen adaylarının mesleğe yönelik tutumları bakımından incelenmesine dair elde edilen bulgular göz önünde bulundurulduğunda mesleğe yönelik tutumların sınıf değişkenine göre anlamlı şekilde farklılaşmadığı tespit edilmiştir. Bunun yanı sıra cinsiyete göre mesleğe yönelik tutum düzeylerinin farklılaştığı, kızların mesleğe yönelik tutum puanlarının erkeklere göre anlamlı şekilde daha yüksek olduğu saptanmıştır.

Yapılan çalışmada aynı zamanda mezun olunan liseye göre mesleğe yönelik tutum puanları açısından anlamlı farklılık olduğu, güzel sanatlar lisesinden mezun olanların mesleğe yönelik tutum puanlarının anlamlı şekilde daha yüksek olduğu saptanmıştır.

Yapılan çalışmada akademisyen olmak isteyen ve istemeyen öğretmen adayları arasında mesleğe yönelik tutum puanları açısından akademisyen olmak isteyenler yönünde anlamlı farklılık olduğu görülmüştür. Bu sonuç mesleğine dair gelecek projeksiyonu oluşturabilmiş olanların mesleğe yönelik tutumlarının olumlu olduğunu göstermektedir.

Yine çalışmada müzik öğretmeni olmak isteyenlerin mesleğe yönelik tutum puanlarının müzik öğretmeni olmak istemeyenlere göre anlamlı şekilde farklılaştığı görülmüştür.

Çalışmanın bir başka sonucuna göre de okuduğu bölümü kendi isteğiyle seçen müzik öğretmeni adaylarının mesleğe yönelik tutum puanlarının kendi isteğiyle seçmeyenlere göre anlamlı şekilde farklılaştığı belirlenmiştir.

6. 2. Öneriler

Araştırmada öneriler iki başlık altında verilmiştir. Bunlar araştırma sonuçlarına dayalı öneriler ve ilerde yapılabilecek araştırmalara yönelik önerilerdir.

6. 2. 1. Araştırma Sonuçlarına Dayalı Öneriler

Müzik öğretmeni adaylarının öz yeterlik inançlarının ve mesleğe yönelik tutumlarının tespiti, bu iki unsurun aralarında ilişki olup olmadığının belirlenmesi ve yine bu iki unsurun

çeşitli değişkenlere yönelik incelenmesi amacıyla ele alınan bu çalışmanın sonuçlarına dayalı öneriler şu şekildedir.

Öğretmen adaylarının tutum düzeyleri ve öz yeterlik inançları arasında bulunan ilişki çalışmadan elde edilen önemli sonuçlardan biridir. Sonuçlara göre tutum ile öz-yeterlik arasında bulunan ilişki göz önüne alındığında, öğretmen adaylarının tutumlarını yüksek bir seviyede tutmak, öz yeterlik inançlarını yüksek seviyede tutmak da tutum düzeylerini olumlu yönde etkilemektedir. Çalışmanın bu sonucu düşünüldüğünde birbirini destekler görünümdeki bu iki yapının da eğitim-öğretim faaliyetleri çerçevesinde geliştirilmesi önerilmektedir.

Öğretmen adaylarının öz yeterlik inançlarının, bunu yanı sıra kendi tutum düzeylerinin bilincinde ve farkında olmalarının tesis edilmesi için kişisel görüşmelerin yanı sıra grup görüşmeleri de yapılabilir ki bu görüşmelerde öz yeterlik inancı ve tutum faktörlerinin eğitim-öğretim sürecindeki rolü, önemi, belirtilen bu iki faktörün geliştirilmesine dair öneriler ve aynı zamanda yapılan çalışmalardan elde edilen sonuçlar öğretmen adayları ile paylaşılabilir. Bu şekildeki bir anlayış ile müzik öğretmenliği bölümünde belirtilen bu nitelikleri içine alan ve aynı zamanda bunların geliştirilmesine imkân tanıyan yaklaşımlar kullanılabilir.

Araştırmanın sonuçlarına bakıldığında öğretmen adaylarının öz yeterlik inanç düzeylerinin ve tutum düzeylerinin yüksek bir seviyede olduğu görülmektedir. Günümüz öğretmen yeterlilikleri ve öğretmenden beklenenler düşünüldüğünde öğretmen adaylarının tutum düzeyleri ve öz yeterlik inançlarının yüksek seviyede tutulması ve bunun için çaba harcanması bir gereklilik olarak görülmektedir. Eğitim-öğretim programlarının bu doğrultuda planlanıp uygulanması tüm bu açılardan önem arz etmektedir.

Araştırmadan elde edilen sonuçlar göz önünde bulundurulduğunda; araştırmaya dahil edilen öğretmen adaylarının geçmişten getirmiş oldukları öğrenme yaşantılarının ve geleceğe dair planlarının üniversitedeki öz yeterlik düzeylerini ve aynı zamanda tutumları üzerinde etkili olduğu söylenebilir. Bu bağlamda ilköğretim, ortaöğretimde öğrencilerin tutum seviyelerinin tespit edilmesi, öğretmen adaylarının üniversiteye başlamadan önce eğitim aldıkları kurumların eğitim-öğretim programlarının onların öz yeterlik inançlarını geliştirici ve tutum düzeylerini yükseltici olarak hazırlanması önerilmektedir. Yine öğretmenlerin öğrenciye yönelik davranışlarının da buna yönelik olarak bu faktörleri geliştirici yönde olması önerilmektedir.

Yapılan araştırmada öz yeterlik ve tutum seviyelerinin yüksek olmasını sağlayan unsurların varlığı ile öğretmenlerin kalıcılığı arasındaki ilişki üzerinde de durulmuş olup bu bağlamda öğretmenlerin etkili öğrenmeyi, yüksek seviyede tutumu ve yüksek öz yeterlik tesisi etmek için öğrenci merkezli ve etkileşimli ortamların sağlanması, aynı zamanda ders

ortamında düşük tutum düzeyindeki öğrencileri belirleyip bunların tutumlarının artırılmasına dair stratejileri kullanmalarına ilişkin önlemler almaları gerektiği kanaatindeyiz.

6. 2. 2. İleride Yapılabilecek Araştırmalara Yönelik Öneriler

Bu bölümde çalışmanın sonuçlarına dayalı olarak, ileride yapılabilecek olan çalışmalara yönelik öneriler maddeler halinde sunulmaktadır.

1. Müzik öğretmeni adaylarının öz yeterlik inançlarını ve mesleğe yönelik tutumlarını araştıran bu tarz çalışmaların gereklilik olduğu görülmektedir. Zira öğretmen adaylarının öz yeterlik inançlarının ve tutumlarının hangi seviyede olduğunun belirlenmesi amacıyla yapılan çalışmalar bu konuyla ilgili geleceğe yönelik stratejilerin belirlenmesi noktasında önemli rol oynayacaktır. Aynı zamanda bu tarz çalışmalardan elde edilecek olan sonuçların öğretmen yetiştirme programlarının yeniden düzenlenmesi açısından da önemli etkiye sahip olacağı yadsınamaz bir gerçektir.
2. Müzik öğretmeni adaylarının mesleklerine ilişkin tutum ve öz yeterlik inanç düzeyleriyle bu adayların öğretmen oldukları zaman derslerde kullanmayı tercih ettikleri stratejiler arasındaki ilişkileri tespit etmeye yönelik araştırmaların yapılmasında yarar olduğu kanaatindeyiz.
3. Öz yeterlik inançları ve mesleğe yönelik tutum üzerine yapılan çalışmaların eğitimin bütün kademelerinde yapılması gerektiği düşüncesindeyiz. Zira bu tarz çalışmalarla yeni, etkin ve verimli eğitim-öğretim programlarının oluşturulacağı kanaatindeyiz.
4. Güzel sanatlar fakültelerinin müzik bölümünde okuyan ve ileride müzik öğretmeni olmak isteyenler ile eğitim fakültelerinin müzik öğretmenliği bölümünde okuyan öğretmen adaylarının mesleğe ilişkin öz yeterlik ve tutum düzeylerinin karşılaştırılmasının yararlı olacağı kanaatindeyiz.
5. Öğretmenlerin mesleğe yönelik tutumları ve öz yeterlik inanç düzeyleri ile öğrencilerinin mesleğe yönelik tutum ve öz yeterlikleri arasındaki ilişkinin karşılaştırılmasına yönelik çalışmalar yapılabilir.
6. Öğrencilerin dahil olduğu eğitim-öğretim programlarının öz yeterlik inançları ve mesleğe tutum düzeyleri üzerindeki etkileri araştırılabilir.
7. Müzik Öğretmeni Adaylarının öz yeterlik inançlarına ve mesleğe yönelik tutumları üzerinde etkili olan sosyal ve kültürel faktörlerin tespitine yönelik araştırmalar yapılabilir.

8. Öz yeterlik inançları ve mesleğe yönelik tutum düzeyleri, yapılandırmacı süreçte göz önünde bulundurulması ve araştırılması gereken konular arasında yer almaktadır. Belirtilen bu konularda öğretmen adayları üzerinde yapılacak olan araştırmalar dikkate değer araştırmalardır. Zira öğretmen adayları mesleki yaşamları süresince yetiştirecekleri öğrencilerin, mesleklerine yönelik geliştirecekleri yüksek tutum düzeyleri ve yüksek düzeyde öz yeterlik inançlarının ortaya çıkmasında oldukça önemli etkilere sahip olacaklardır.

7. KAYNAKLAR

- Afacan, Ş. (2008). Müzik öğretimi öz yeterlilik ölçeği. *Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 9(1), 1-11.
- Akbaş, A. ve Çelikkaleli, Ö. (2006). Sınıf öğretmeni adaylarının fen öğretimi öz-yeterlik inançlarının cinsiyet, öğrenim türü ve üniversitelerine göre incelenmesi. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2(1), 98-110.
- Akbudak, Y. (2005). *İlköğretim 7. sınıf öğrencilerinin fen bilgisi dersine ve öğretimine ilişkin tutumları ve önerileri* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Akgün, L. (2002). *Matematiğe karşı olumlu tutum geliştirme faktörleri* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Atatürk Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Erzurum.
- Akkuzu, N. ve Akçay, H. (2012). Kimya öğretmen adaylarının öz yeterlik inançlarının farklı değişkenler açısından incelenmesi: Dokuz Eylül Üniversitesi Örneği. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 12(3), 2195-2216.
- Aksoy, V. ve Diken, H. (2009). Rehber öğretmen özel eğitim öz yeterlik ölçeği geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi*, 10(1), 29-37.
- Aksoy, M. E. (2010). Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumları. *Sosyal Bilimler Araştırma Dergisi*, 2, 197-212.
- Aktaş, P. İ. (2007). *İlköğretim II. kademe öğrencilerinin öğrenme stillerinin okul başarıları, beden eğitimi dersine yönelik tutumları ve demografik özellikleriyle ilişkisi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bolu.
- Arastaman, G. (2013). Eğitim ve fen edebiyat fakültesi öğrencilerinin öz-yeterlik inançları ve öğretmenlik mesleğine karşı tutumlarının incelenmesi. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 14(2), 205-217.
- Ashton, P. (1984). Teacher efficacy: A motivational paradigm for effective teacher education. *Journal of Teacher Education*, 35(5), 28-32.
- Ashton, P. T. and Webb R. B. (1986). *Making a difference: Teachers' sense of efficacy and student achievement*. New York: Longman.
- Atasoy, B. (2002). *Fen öğrenimi ve öğretimi*. Ankara: Gündüz Eğitim ve Yayıncılık.
- Aypay, A. (2010). Genel öz yeterlik ölçeği'nin (Göyö) Türkçe'ye uyarlama çalışması. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11(2), 113-131.

- Bahar, H. H., Uludağ, E. and Kaplan, K. (2009). An investigation of the computer and internet attitudes on primary school teachers from Kars province. *Erzincan University Journal of Education Faculty*, 11(2), 67-83.
- Bandura, A. (1977). Self-efficacy: Toward a unifying theory of behavioral change. *Psychological Review*, 84(2), 191-215.
- Bandura, A. (1986). *Social foundations of thought and action: A social cognitive theory*. New Jersey: Prentice Hall.
- Bandura, A. (1997). *Self-efficacy: The exercise of control*. New York: Freeman.
- Baykara-Pehlivan, K. (2008). Sınıf öğretmeni adaylarının sosyo-kültürel özellikleri ve öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları üzerine bir çalışma. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 4(2), 151-168.
- Berk, Ş. and Yıldız, Y. (2016). Examining self-efficacy beliefs and attitudes of prospective music teachers trained with concurrent and consecutive model. *International Online Journal of Educational Sciences*, 8(4), 97-107.
- Bıkmaz, F. (2002). Fen öğretiminde öz-yeterlik inancı ölçeği. *Eğitim Bilimleri ve Uygulama*, 1(2), 197-210.
- Bıkmaz, F. (2004). Sınıf öğretmenlerinin fen öğretiminde öz-yeterlilik inanç ölçeğinin geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Milli Eğitim Dergisi*, 161. http://dhgm.meb.gov.tr/yayimler/dergiler/Milli_Egitim_Dergisi/161/bikmaz.htm adresinden 20 Mayıs 2016 tarihinde edinilmiştir.
- Binbaşıoğlu, C. (1995). *Eğitim psikolojisi*. Ankara: Gül Yayınevi.
- Bolat, O. (2011). *Öz yeterlik ve lider üye etkileşimi ilişkisi: Göze girme davranışları ve güç mesafesinin etkisi*. Ankara: Detay Yayıncılık.
- Bozdoğan, A. M. ve Öztürk, Ç. (2008). Coğrafya ile ilişkili fen konularının öğretimine yönelik öz-yeterlilik inanç ölçeğinin geliştirilmesi. *Necatibey Eğitim Fakültesi Elektronik Fen ve Matematik Eğitimi Dergisi*, 2(2), 66-81.
- Büyükduman, F. İ. (2006). *İngilizce öğretmen adaylarının, İngilizce ve öğretmenlik becerilerine ilişkin öz yeterlik inançları arasındaki ilişki* (Yayımlanmamış doktora tezi). Yıldız Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Carter, G. and Norwood K. S. (1997). The relationship between teacher and student beliefs about mathematics. *School Science and Mathematics*, 97(2), 62-67.
- Chen, G., Gully, S. M. and Eden, D. (2004). General self-efficacy and self-esteem: Toward theoretical and empirical distinction between correlated self-evaluations. *Journal of organizational Behavior*, 25(3), 375-395.
- Colquitt, J. A. and Simmering, M. J. (1998). Conscientiousness, goal orientation and motivation to learn during the learning process: A longitudinal study. *Journal of Applied Psychology*, 83(4), 654-665.

- Çakır, Ö. (2005). Anadolu üniversitesi açıköğretim fakültesi ingilizce öğretmenliği lisans programı ve eğitim fakülteleri ingilizce öğretmenliği lisans programı öğrencilerinin mesleğe yönelik tutumları ve mesleki yeterlik algıları. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 6(9), 27-42.
- Çakır, Ö. Kan, A. ve Sünbül, Ö. (2006). Öğretmenlik meslek bilgisi ve tezsiz yüksek lisans programlarının tutum ve özyeterlik açısından değerlendirilmesi. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2(1), 36-47.
- Çakır-Yıldız, N. ve Güneş, M. Ş. (2017). Örgütsel stresin, örgütsel sessizlik ve tükenmişlik üzerine etkisi: eczane çalışanları üzerinde bir araştırma. *Uygulamalı Sosyal Bilimler Dergisi*, 1(1), 45-66.
- Çalışkan, S., Selçuk, G. ve Özcan, Ö. (2010). Fizik öğretmen adaylarının öz yeterlik inançları: Cinsiyet, sınıf düzeyi ve akademik başarının etkileri. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 18(2), 449-466.
- Çapri, B. ve Çelikkaleli, Ö. (2008). Öğretmen adaylarının öğretmenliğe ilişkin tutum ve mesleki yeterlik inançlarının cinsiyet, program ve fakültelerine göre incelenmesi. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 9(15), 33-53.
- Çaycı, B. (2003). İlköğretim Öğrencilerinin (4.ve 5. Sınıflar) *Fen bilgisi dersine karşı olan tutumları ile çevremizi tanıyalım ünitesinde yer alan kavramların öğrenilme düzeylerinin karşılaştırılması* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Çaycı, B. (2011). Sınıf öğretmenliği lisans programındaki alan eğitimi derslerinin öğretmen yeterliği üzerindeki etkisinin incelenmesi. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 7(2), 1-12.
- Çelik, H. C. ve Bindak, R. (2005). Sınıf öğretmenliği bölümü öğrencilerinin matematiğe yönelik tutumlarının çeşitli değişkenlere göre incelenmesi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 13(2), 427-436.
- Çevik, B. (2010, Kasım). *Müzik öğretmeni adaylarının müzik öğretimi öz yeterlik düzeylerinin bazı değişkenler açısından incelenmesi*. Paper presented at the International Conference on New Trends in Education and Their Implications, Antalya.
- Çiçek-Sağlam, A. (2008). Müzik öğretmenliği bölümü öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 5(1), 59-69.
- Dadandı, İ., Kalyon, A. ve Yazıcı, H. (2016). Eğitim fakültesinde öğrenim gören ve pedagojik formasyon eğitimi alan öğretmen adaylarının öz-yeterlik inançları, kaygı düzeyleri ve öğretmenlik mesleğine karşı tutumları. *Bayburt Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11(1), 253-269.
- Demirtaş, H., Cömert, M. ve Özer, N. (2011). Öğretmen adaylarının özyeterlik inançları ve öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumları. *Eğitim ve Bilim*, 36(159), 96-111.

- Derman, A. (2007). *Kimya öğretmeni adaylarının öz yeterlik algıları ve öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları* (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Selçuk Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Konya.
- Dorman, J. P. (2001). Associations between classroom environment and academic efficacy. *Learning Environments Research*, 4(3), 243–257.
- Duman A. B. (2007). *Lise öğrencilerinin İngilizceye yönelik öz yeterlik algı puanlarının cinsiyete, alanlara ve farklı düzeylere göre İngilizce başarısını yordama gücü*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Yıldız Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Erdoğan, İ. (1999). *İşletmede davranış* (10. baskı). İstanbul: Evrim Basımevi.
- Erez, A. and Judge, T. A. (2001). Relationship of core self-evaluations to goal setting, motivation, and performance. *Journal of Applied Psychology*, 86(6), 1270-1279.
- Eroglu, C. ve Ünlü, H. (2015). Self-efficacy: Its effects on physical education teacher candidates' attitudes toward the teaching profession. *Educational Sciences: Theory and Practice*, 15(1), 201-212.
- Evers, W. J. G., Brouwers, A. and Tomic, W. (2002). Burnout and self-efficacy: a study on teachers' beliefs when implementing an innovative educational system in the Netherlands. *British Journal of Educational Psychology*, 72(2), 227-243.
- Ford, J. K., Smith, E. M., Weissbein, D. A., Gully, S. M. and Salas, E. (1998). Relationships of goal orientation, metacognitive and practise strategies with learning outcome and transfer. *Journal of Applied Psychology*, 83(2), 218-233.
- Gibson, S. and Dembo, M. H. (1984). Teacher Efficacy: A construct validation. *Journal of Educational Psychology*. 76, 569-582.
- Gist, M. E. and Mitchell T. R. (1992). Self efficacy: A theoretical analysis of its determinants and malleability. *Academy of Management Review*, 17(2), 183-211.
- Hacıömeroğlu, G. ve Şahin-Taşkın, Ç. (2010). Fen bilgisi öğretmenliği ve ortaöğretim fen ve matematik alanları (OFMA) eğitimi bölümü öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumları. *Journal of Kirsehir Education Faculty*, 11(1), 77-90.
- Işık, İ. (2001). *Öz yeterlik inancı: Yönetici rolleri açısından bir inceleme* (Yayımlanmamış doktora tezi). Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- İnceoğlu, M. (1993). *Tutum algı iletişim* (1. baskı). Ankara: Verso Yayınları.
- İnceoğlu, M. (2010). *Tutum algı iletişim* (5. baskı). İstanbul: Beykent Üniversitesi Yayınevi.
- İnceoğlu, M. (2011). *Tutum algı iletişim* (6. baskı). Ankara: Siyasal Kitapevi.
- Judge, T. A. and Bono, J. E. (2001). Relationship of core self-evaluations traits—self-esteem, generalized self-efficacy, locus of control, and emotional stability—with job

satisfaction and job performance: A meta-analysis. *Journal of applied Psychology*, 86(1), 80-92.

Judge, T. A., Van Vianen, A. E. and De Pater, I. E. (2004). Emotional stability, core self-evaluations, and job outcomes: A review of the evidence and an agenda for future research. *Human Performance*, 17(3), 325-346.

Kağıtçıbaşı, Ç. (1999). *Yeni insan ve insanlar* (10. baskı). İstanbul: Evrim Yayınları.

Kahyaoğlu, M. ve Yangın, S. (2007). İlköğretim öğretmen adaylarının mesleki öz yeterliklerine ilişkin görüşleri. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 15(1), 73-84.

Kan, A., ve Akbaş, A. (2005). Lise öğrencilerinin kimya dersine yönelik tutum ölçeği geliştirme çalışması. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1(2), 227-237

Kaptan, F. ve Korkmaz, H. (2002, Eylül). *Probleme dayalı öğrenme yaklaşımının hizmet öncesi fen öğretmenlerinin problem çözme becerileri ve öz yeterlik inanç düzeylerine etkisi*. V. Ulusal Fen Bilimleri ve Matematik Eğitimi Kongresi'nde sunulan bildiri, Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Ankara.

Karasar, N. (1994). *Bilimsel araştırma yöntemi* (5. baskı). Ankara: 3A Araştırma ve Eğitim.

Karasar, N. (1998). *Bilimsel Araştırma Yöntemi* (8. baskı). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

Kiremit, H. Ö. (2006). *Fen bilgisi öğretmenliği öğrencilerinin biyoloji ile ilgili öz-yeterlik inançlarının karşılaştırılması*. (Yayımlanmamış doktora tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.

Kocaarslan, B. (2009). *Genel müzik eğitimi alan ilköğretim öğrencilerinin müzik dersine ilişkin tutum, müzikal özgüven ve motivasyon düzeylerinin karşılaştırılması*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

Kurtuldu, K. (2009). Müzik öğretmeni adayı öz yeterlik ölçeği geçerlik çalışması ve güvenilirlik çalışması. *E-Journal of New World Sciences Academy Fine Arts*, 5(2), 40-48.

Kurtuldu, K. ve Çiftçi, E. (2010). Müzik öğretmeni adaylarının mesleki öz yeterlik algılarının incelenmesi. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 19, 60-73.

Luszczynska, A., Gutiérrez-Doña, B. and Schwarzer, R. (2005). General self-efficacy in various domains of human functioning: Evidence from five countries. *International Journal of Psychology*, 40(2), 80-89.

Mager, R. (1992). *No self efficacy no performance*. Retrieved December 24, 2016, from <http://faculty.washington.edu/janegf/efficacy.html>.

Martocchio, J. J. and Judge, T. A. (1997). Relationships between conscientiousness and learning in employee training: Mediating influences of self-deception and self-efficacy. *Journal of Applied Psychology*, 82(5), 764-773.

- Mathieu, J. E., Martineau, J. W. and Tannenbaum, S. I. (1993). Individual and situational influences on the development of self efficacy: Implications for training effectiveness. *Personnel Psychology*, 46(1), 125-147.
- McMillan, J. H. and Schumacher, S. (2006). *Research in education: Evidence-based inquiry* (6th ed.). Boston: Pearson.
- Milli Eğitim Bakanlığı [MEB]. (2004). *Öğretmenlik mesleği genel yeterlikleri taslağı*. http://www.oyegm.meb.gov.tr/ogr_yet/yeterlik/yet.htm adresinden 10 Aralık 2016 tarihinde edinilmiştir.
- Oğuz, A. (2009). Öğretmen adaylarının öğretmen öz yeterlik inançlarının incelenmesi. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 24, 281-290.
- Özdemir, S. M. (2008). Sınıf öğretmeni adaylarının öğretim sürecine ilişkin öz-yeterlik inançlarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 54, 277-306.
- Özerkan, E. (2007). *Öğretmenlerin öz-yeterlik algıları ile öğrencilerin sosyal bilgiler benlik kavramları arasındaki ilişki*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Trakya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Edirne.
- Özlü, Ö. (2001). *Ortaöğretim öğrencilerinin matematiğe karşı tutumları*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Marmara Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Peterson, P. L., Swing, S. R., Braverman, M. T. and Buss, R. (1982). Students' aptitudes and their reports of cognitive processes during direct instruction. *Journal of Educational Psychology*, 74(4), 535-547.
- Piji-Küçük, D. (2012). Müzik öğretmenlerinin müzik öğretmenliği mesleğine yönelik tutumları. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 19, 151-161
- Piji-Küçük, D. (2013). Müzik öğretmeni adaylarının müzik öğretmenliğine yönelik tutumları ile benlik saygıları arasındaki ilişki. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 21(1), 257-270.
- Pintrich, P. R. and De Groot, E. V. (1990). Motivational and self-regulated learning component of classroom academic performance. *Journal of Educational Psychology*, 82(1), 33-40.
- Rimm, H. and Jerusalem, M. (1999). Adaptation and validation of an Estonian version of the General Self-Efficacy Scale (ESES). *Anxiety, Stress, and Coping*, 12(3), 329-345.
- Ritter, J., Boone, W. and Rubba, P. (2001). Development of an instrument to assess prospective elementary teacher self-efficacy beliefs about equitable science teaching and learning. *Journal of Science Teacher Education*, 12(3), 175-198.
- Robbins, S. (1994). *Örgütsel davranışın temelleri* (A. Öztürk, Çev.). Eskişehir: ETAM Basım Yayın.

- Sandıkçı, M. ve Öncü, E. (2013). Beden eğitimi ile diğer alanlardaki öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine ilişkin yeterlik algıları ve tutumlarının belirlenmesi ve karşılaştırılması. *Pamukkale Journal of Sport Sciences*, 4(1), 135-151.
- Saracaloğlu, A. S., Yenice, N. ve Özden, B. (2012). Fen bilgisi öğretmen adaylarının fen ve teknoloji okuryazarlığına ilişkin öz yeterlik algıları ile fene yönelik tutumları arasındaki ilişki. *International Journal of New Trends in Arts, Sports and Science Education*, 2(1), 58-69.
- Scherbaum, C. A., Cohen-Charash, Y. and Kern, M. J. (2006). Measuring general self-efficacy: A comparison of three measures using item response theory. *Educational and Psychological Measurement*, 66(6), 1047-1063.
- Scholz, U., Doña, B. G., Sud, S. and Schwarzer, R. (2002). Is general self-efficacy a universal construct? Psychometric findings from 25 countries. *European Journal of Psychological Assessment*, 18(3), 242.
- Scholz, U. and Schwarzer, R. (2005). The general self-efficacy scale: Multicultural validation studies. *The Journal of Psychology*, 139(5), 439-457.
- Schunk, D. H. (1991). Self-efficacy and academic motivation. *Educational Psychologist*, 26, 207-231.
- Sünbül, A. M. (2001). Bir Meslek Olarak öğretmenlik. Ö. Demirel ve Z. Kaya (Ed.), *Öğretmen-öğrenci iletişimi* içinde (s.244-271). Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Şimşek, A. (2006). *Tutumların öğretimi*. Ankara: Nobel yayınları.
- Tabachnick, B. G., Fidell, L. S. and Osterlind, S. J. (2013). *Using multivariate statistics* (6th ed.). Boston: Pearson.
- Taşkın-Can, B., Cantürk-Günhan, B. ve Öngel-Erdal, S. (2005). Fen bilgisi öğretmen adaylarının fen derslerinde matematiğin kullanımına yönelik özyeterlik inançlarının incelenmesi. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 17, 47-52.
- Taşkın, Ç. Ş. ve Hacıömeroğlu, G. (2010). Öğretmen öz yeterlik inanç ölçeğinin Türkçe'ye uyarlanması ve sınıf öğretmeni adaylarının öz yeterlik inançları. *Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, 27, 63-75.
- Tavşancıl, E. (2002). *Tutumların ölçülmesi ve spss ile veri analizi*. Ankara: Nobel Yayınları.
- Tschannen-Moran, M. and Hoy, A. W. (2001). Teacher efficacy: Capturing an elusive construct. *Teaching and Teacher Education*, 17, 783-805.
- Tufan, E. ve Güdek, B. (2008). Müzik öğretmenliği mesleğine yönelik tutum ölçeğinin geliştirilmesi. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 6(1), 25-40.
- Usta, E., Bozdoğan, A. E. ve Yıldırım, K. (2007). Sınıf öğretmeni adaylarının internet kullanımına ilişkin tutumlarının değerlendirilmesi. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 8(1), 209-222.

- Usta, E. ve Korkmaz, Ö. (2010). Öğretmen adaylarının bilgisayar yeterlikleri ve teknoloji kullanımına ilişkin algıları ile öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 7(1), 1335-1349.
- Üstündağ, D. A. (2013). Türkiye'de bilgisayar ve öğretim teknolojileri eğitimi alanındaki yüksek lisans tezlerinin araştırma eğilimleri. *Eğitim Teknolojisi Kuram ve Uygulama*, 3(1), 55-71.
- Wheatley, D. F. (2002). The potential benefits of teacher efficacy doubts for educational reform. *Teaching and Teacher Education*, 18(1), 5-22.
- Yaşar, Ş. ve Anagün, Ş. S. (2008). İlköğretim beşinci sınıf fen ve teknoloji dersi tutum ölçeğinin geçerlilik ve güvenirlik çalışmaları, *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 2(8), 223-236.
- Yıldırım, F. ve İlhan, İ. Ö. (2010). Genel öz yeterlilik ölçeği Türkçe formunun geçerlilik ve güvenirlik çalışması. *Türk Psikiyatri Dergisi*, 21(4), 301-308.
- Yıldız, Y. (2013). *Müzik öğretmeni adaylarının öz-yeterlilik inançlarının ve ders çalışma yaklaşımlarının çeşitli değişkenlere göre incelenerek aralarındaki ilişkinin tespit edilmesi*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Karadeniz Teknik Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Trabzon.
- Yılmaz, M., Köseoğlu, P., Gerçek, C. ve Soran, H. (2004). Öğretmen öz-yeterlilik inancı. *Bilim ve Aklın Aydınlığında Eğitim Dergisi*, 5(58). http://dhgm.meb.gov.tr/yayimlar/dergiler/Bilim_Dergisi/sayi58/yilmaz-koseoglu.htm adresinden 12 Aralık 2016 tarihinde edinilmiştir.
- Yılmaz, G., Yılmaz, B. ve Türk, N. (2010). Beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin mesleklerine ilişkin öz yeterlilik düzeylerinin incelenmesi (Nevşehir İli Örneği). *Selçuk Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilim Dergisi*, 12(2), 85-90.
- Yücel, C., Yalçın, M. ve Ay, B. (2009). Öğretmenlerin öz yeterlikleri ve örgütsel vatandaşlık davranışı. *Sosyal Bilimler Dergisi*, 21, 221-235.

8. EKLER

Ek 1. Müzik Öğretmeni Adayları Öz Yeterlik Ölçeği

MÜZİK ÖĞRETMENİ ADAYI ÖZ YETERLİK ÖLÇEĞİ

Bu araştırmada müzik öğretmeni adaylarının öğretmenlik becerisi açısından kendilerine ait öz yeterliliklerine ilişkin görüşleri elde edilmesi amaçlanmaktadır. Öğrencilerin bu konuda kendilerine ait yeterlilik düşüncelerini ortaya koyması istenmektedir. Lütfen maddeleri dikkatle okuyarak cevaplayınız. Teşekkürler.

MADELER	Tamamen Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
1-Aldığım eğitimi öğretmenlik hayatımda rahatlıkla uygulayabileceğime inanıyorum					
2-Müzik dersi öğretim programını doğru ve yeterince uygulayabileceğime inanıyorum					
3-Bireysel çalgımı derslerde uygun biçimde kullanabileceğime inanıyorum					
4-Konuya uygun şarkı seçimi ve öğretimini en uygun biçimde yapabileceğime inanıyorum					
5-Öğrencilerimin derslerde soracağı sorulara rahatlıkla cevap verebileceğime inanıyorum					
6-Öğretim programında yer alan konulara ilişkin bilgilerimin iyi düzeyde olduğuna inanıyorum					
7-Zor konuları da en iyi şekilde öğrencilerime öğretebileceğime inanıyorum					
8-Gerektiğinde konuları öğretebilmek için çeşitli öğretim yöntemlerini iyi düzeyde kullanabileceğime inanıyorum					
9-Müzik yeteneği kısıtlı olan öğrencilerime de konuları kavratılabileceğime inanıyorum					
10-Müzik öğretim programında olabilecek tüm yeni değişikliklere adapte olabileceğime inanıyorum					
11-Derslerde bireysel çalgım haricinde diğer çalgılarla da (org, orf çalgıları vb.) etkinlikler yapabileceğime inanıyorum					
12-Anlatacağım konulara ilişkin ders planımı en iyi şekilde yapabileceğime inanıyorum					
13-Gerektiğinde dersimde çalgı haricindeki araç ve gereçleri (cd çalar, bilgisayar, mp3 vb.) en iyi şekilde hazırlayabileceğime inanıyorum					
14-Sınıfta gerektiğinde duruma uygun bir örneği ya da şarkıyı anında örnekleyebilecek kapasitede olduğuma inanıyorum					
15-Anlattığım konuya ilişkin etkili müzikal örnekler verebileceğime inanıyorum					
16-Öğrencilerimin seviyesine uygun farklı öğrenme yöntemlerini seçebileceğime inanıyorum					
17-Anlattığım her konuya ilişkin örnekler ve etkinlikler planlayabileceğime inanıyorum					
18-Yeterli olmadığımı hissettiğim konularda araştırma yaparak kendimi geliştirebileceğime inanıyorum					
19-Öğrencilerimin ihtiyaçlarını belirleyerek planımı bu yönde yenileyebileceğime inanıyorum					
20-Bütün öğrencilerimi ders içerisindeki etkinliklere katabileceğime inanıyorum					
21-Derslerimde sınıfa hâkim olabileceğime inanıyorum					
22-Sınıfta istenmeyen davranışları engelleyebileceğime inanıyorum					
23-Soruolu öğrencilerimi de derse katabileceğime inanıyorum					
24-Öğrencilerim dersin amacından uzaklaştığında onları tekrar konuya odaklayabileceğime inanıyorum					
25-Yaptırdığım müzikli etkinliklerin düzenli biçimde yürütmesini sağlayabileceğime inanıyorum					
26-Müziğe yetenekli öğrencilerimi bu alanda ileriye dönük olarak eğiterek yönlendirebileceğime inanıyorum					
27-Gerektiğinde görev yaptığım yerdeki müzik faaliyetlerine katılabileceğime veya bu faaliyetleri yönetebileceğime inanıyorum					
28-Okul yöntemi ile uyum içerisinde çalışabileceğime inanıyorum					
29-Okul yönetiminin isteyeceği müzik faaliyetlerini en iyi şekilde yapabileceğime inanıyorum					
30-Dersimle ilgili yazılı sınavları en iyi şekilde yaparak değerlendirebileceğime inanıyorum					
31-Beceriye dayalı sınavlarda objektif olabileceğime inanıyorum					
32-Öğrencilerime müzik zevki aşılayabileceğime inanıyorum					

Ek 2. Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutum Ölçeği

Müzik Öğretmenliği Mesleğine Yönelik Tutum Ölçeği

Aşağıdaki her ifadeyi okuduktan sonra, buna ne derece de katıldığınızı ya da katılmadığınızı, ifadenin yanındaki kutucuklardan yalnızca bir tanesini (X) şeklinde işaretleyerek, belirtiniz.	Kuvvetle Katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmam	Asla Katılmam
1. Mesleğimle ilgili faaliyetleri yapmak bana hiç haz vermiyor.					
2. Müzik öğretmenliği mesleğindeki tecrübem arttıkça bu mesleğe daha çok bağlanacağıma inanıyorum.					
3. Müzik öğretmenliğinin bence hiçbir cazip yanı yoktur.					
4. Müzik öğretmenliğinden alacağım manevi doyumunu hiçbir şeye değişmem.					
5. Derslerden ve öğretmenlerden bıktığım için müzik öğretmenliği benim için yapacağım mesleklerin en sonuncusudur.					
6. Bu mesleği yapmaktan kimse beni alıkoyamaz.					
7. Müzik öğretmenliği mesleğine karşı bir bağlılık duymuyorum.					
8. Bu mesleği bilerek ve isteyerek seçtim.					
9. Müzik öğretmenliğinden alacağım hazzın bana bu mesleğin tüm zorluklarını unutturacağına inanıyorum.					
10. Müzik öğretmeni olacağımı düşündükçe mutsuz oluyorum.					
11. Müzik öğretmeni olarak çalışmak bana gurur verir.					
12. İnsanlara müzik öğretmeyi sevdiğim için bu mesleği seçtim.					
13. Müzik öğretmenliği idealimdeki meslek değildir.					
14. Benden yeni bir meslek seçmem istense hiç tereddütsüz yine müzik öğretmenliğini seçerdim.					
15. Ancak çok zorda kalırsam bu mesleği yapmayı düşünebilirim.					
16. Daha çok gelir getiren bir iş fırsatı bulsam bile yine de müzik öğretmenliğinden vazgeçmem.					
17. Müzik öğretmenliği mesleğini sevmiyorum.					
18. İlerde çocuklarımla müzik öğretmenliği mesleğini seçmesini isterim.					
19. Bu mesleği öğrendikçe ciddiyetini daha iyi anlıyorum.					

9. ÖZ GEÇMİŞ VE İLETİŞİM BİLGİLERİ

DEMİR, 1987 yılında Trabzon'da doğdu. İlkokul ve ortaokulu Trabzon'da tamamladı. Liseyi Trabzon Lisesi'nde okudu. 2004 yılında Karadeniz Teknik Üniversitesi Fatih Eğitim Fakültesi Müzik Öğretmenliği bölümünü kazandı. 2008 yılında bölümünü birincilikle ve yüksek onur derecesiyle bitirerek mezun oldu. Aynı yıl MEB bünyesine müzik öğretmeni olarak atandı. 2013 yılında Trabzon Akçaabat Güzel Sanatlar Lisesi'ne Türk ve Batı Müziği Koro Öğretmeni olarak tayin oldu. Halen bu kurumdaki görevini sürdürmektedir. Yabancı dili İngilizce'dir. Evlidir.

İLETİŞİM BİLGİLERİ

Adres : Zeynep DEMİR, 1 No'lu Beşirli Mah. Bildircin Sok. Kınalıtaş Sit. A-blok
TRABZON

E-Posta : zeynep_cik_demir@hotmail.com